

Univerzita Palackého v Olomouci

Přírodovědecká fakulta

Katedra geografie

Veronika Cahová

ZANIKLÉ OBCE OLOMOUCKÉHO KRAJE

diplomová práce

Vedoucí práce: RNDr. Aleš Létal, Ph. D.

Olomouc 2006

Prohlašuji, že jsem zadanou diplomovou práci řešila a vypracovala samostatně
a že jsem uvedla všechny použité zdroje informací.

Radošov, 10. prosince 2006

.....

podpis

Vysoká škola: Univerzita Palackého

Fakulta: Přírodovědecká

Katedra: Geografie

Školní rok: 2004/05

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

pro

Veroniku CAHOVOU

obor

biologie – zeměpis – ochrana životního prostředí

Název tématu:

Zaniklé obce Olomouckého kraje

Zásady pro vypracování:

Diplomant na základě studia odborných pramenů, terénního výzkumu a konzultací s odborníky sestaví přehled zaniklých obcí Olomouckého kraje. Cílem práce je sběr a shrnutí informací o zaniklých obcích zájmového území, zhodnocení příčin zániku, zachycení aktuálního stavu a sestavení uceleného přehledu obcí včetně mapové lokalizace. Autorka bude při řešení spolupracovat s místními organizacemi řešící danou problematiku (Národní památkový ústav, atd.). Diplomant sestaví tematickou mapu se zachycením řešené problematiky.

Časový harmonogram práce:

- I. Etapa (listopad - prosinec 2004) – přehled literatury, organizací řešící danou problematiku, vymezení zájmového území, sestavení základní osnovy práce.
- II. Etapa (prosinec 2004 – duben 2005) – zpracování úvodních kapitol, terénní výzkum zaměřený na konzultace s odbornou veřejností a fotodokumentaci.
- III. Etapa (duben 2005 – říjen 2005) – terénní výzkum, zpracování nosných kapitol práce,
- IV. Etapa (říjen 2005 – březen 2006) – finalizace textové části, tvorba mapových výstupů.

Rozsah grafických prací: grafické doplňky textu (grafy, tabulky, obrázky), mapové přílohy, fotodokumentace

Rozsah průvodní zprávy: max. 60 stran textu včetně 1 strany anglického resumé + DP v elektronické podobě

Seznam doporučené literatury:

Nekuda, V.: Morava ve středověku. Moravské zemské muzeum, Brno 1997. 90 s.

Pravěké a slovanské osídlení Moravy : Sborník k 80. narozeninám Josefa Poulíka. Muzejní a vlastivědná společnost: Archeologický ústav ČSAV, Brno 1990. 430s.

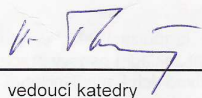
Nekuda, V.: Středověká vesnice na Moravě. Masarykova univerzita, Brno 1991. 50s.

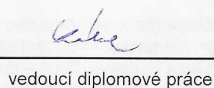
Kubíček, J.: Bibliografie k vývoji Moravy a Slezska : literatura z let 1801-1993. Muzejní a vlastivědná společnost, Brno 1994.

Vedoucí diplomové práce: Mgr. Aleš Létal

Datum zadání diplomové práce: 1.11.2004

Termín odevzdání diplomové práce: duben 2006

vedoucí katedry

vedoucí diplomové práce

V Olomouci dne 1. 11. 2004

Obsah:

	str.
1. Úvod	4
2. Cíl práce	5
3. Metody a postup zpracování	6
4. Charakteristika území	8
5. Metodika historiků při historicko – geografickém výzkumu zaniklých středověkých osad	9
6. Zaniklé obce Olomouckého kraje	10
6. 1 Jesenicko	11
6. 1. 1 Sudety	20
6. 2 Olomoucko	30
6. 2. 1 Libavsko	38
6. 3 Prostějovsko	60
6. 3. 1 Drahanská vrchovina	65
6. 4 Přerovsko	75
7. Závěr	87
8. Zdroje	89
Summary	94
Přílohy	

1. Úvod

Zpracovávané téma není mým vlastním návrhem, bylo vypsáno katedrou geografie a na základě toho jsem si toto téma pro diplomovou práci vybrala.

Problematika zaniklých obcí je zajímavá co do důvodu a způsobu, tak i doby jejich zániku. V neposlední řadě je v tomto směru důležité jak zpracovávání informací o již objevených zaniklých obcích, tak samotné hledání pozůstatků a stop dosud nezdokumentovaných obcí a jejich následná lokalizace.

Nicméně s touto problematikou jsem se nikdy blíže nesetkala, kromě několika zaniklých vsí, které znám v okolí svého bydliště. Co se týče Olomouckého kraje, spojila jsem si toto téma pouze s vojenským újezdem Libavá a s otázkou bývalých Sudet.

Díky zpracování této diplomové práce jsem zjistila, že obce a vesnice zanikaly v téměř celém Olomouckém kraji a to v různých časových obdobích, nejen po 2. světové válce. Ať už ale obce zanikaly kdykoliv a kdekoliv, nemělo by se na ně zapomínat. A neměli by na ně zapomínat hlavně lidé, kteří dnes bydlí blízko těchto zaniklých vsí nebo dokonce na místě, kde ves dříve stávala. Tito lidé mnohdy ani netuší, že už před staletími se zde odehrávaly nejrůznější životní příběhy, dnes už zaváté časem.

A tak věřím, že tato práce bude zajímavá jak pro tyto obyvatele, tak i pro ostatní, nejen odbornou, veřejnost.

2. Cíl práce

Cílem diplomové práce je, na základě studia odborných současných i historických pramenů, vlastního terénního výzkumu a konzultací s odborníky, shromáždit a uspořádat informace o zaniklých obcích Olomouckého kraje. Zároveň by práce měla zhodnotit příčiny zániku sledovaných obcí a zachytit jejich aktuální stav. Důležitým výstupem bude textová část, skládající se z uceleného přehledu obcí, včetně jejich lokalizace, tematická mapa a fotodokumentace zachycující řešenou problematiku. Práce bude dále obsahovat obrázky, grafy, tabulky a mapové přílohy, které znázorní a přiblíží dané téma.

3. Metody a postup zpracování

Při zpracování diplomové práce bylo použito několika metod. V první fázi to byla konzultace s odborníky z Národního památkového ústavu, konkrétně s panem Mgr. P. Šlézarem, který mě uvedl do problematiky a doporučil mi literaturu důležitou pro zpracovávané téma.

Studium literatury a mapových zdrojů patřilo k základům této práce. K hledání obcí zaniklých před 2. světovou válkou (toto období sahalo až do 13. století) jsem, mimo jiné, využila především jednotlivé svazky Vlastivědy moravské se zpracovanými soudními okresy, dále dílo L. Hosáka: Přehled historického místopisu Moravy a Slezska v období feudalismu do roku 1848 a oba svazky Místních jmen na Moravě a ve Slezsku od stejného autora a spoluautora R. Šrámka. Cenným podkladem se staly i díla E. Černého a V. Nekudy, kteří se přímo zabývali problematikou zaniklých obcí na Moravě. K určení obcí zaniklých po roce 1945 sloužilo opět dílo L. Hosáka a R. Šrámka, dále Vlastivěda moravská se zpracovaným bývalým Libavským okresem a jednotlivé svazky Historického místopisu Moravy a Slezska v letech 1848 – 1960.

Další fází bylo sestavení přehledu nalezených obcí a jejich seskupení do logických celků: Jesenicko, Olomoucko, Prostějovsko a Přerovsko. Díky tomuto rozdělení mohly být z přehledu snadněji vyloučeny obce, které sice dříve náležely např. k bývalému okresu Olomouc, ale do dnešního Olomouckého kraje svým katastrem již nespádají (výjimku tvoří jedna zaniklá obec – Nové Oldřůvky viz kapitola 6. 2. 1 Libavsko). Vyloučeny tak byly i obce, které jsou v řadě děl označovány za zaniklé a přesto bylo zjištěno, že stále existují.

Na základě srovnání historických a současných map, uvedených ve zdrojích, pak byly vybrány sídla, která lze lokalizovat. K lokalizaci sídel

zaniklých před rokem 1945 byla využita především Mapa zaniklých osad na Moravě, kterou vypracoval Vladimír Nekuda v roce 1961.

Důležitým výstupem diplomové práce je, kromě uceleného seznamu zaniklých obcí, také Mapa zaniklých sídel v Olomouckém kraji do roku 2005 (volná příloha č. 1). Práce byla podrobněji zaměřena na tři základní oblasti: v celku Jesenicko na bývalé Sudety, v celku Olomoucko na vojenský výcvikový prostor Libavá a v celku Prostějovsko na Drahanskou vrchovinu. Proto jsou do příloh zařazeny další tři mapy, kde je problematika zaniklých obcí v těchto oblastech přiblížena podrobněji (přílohy č. 8, 9 a 10)

Nezbytnou součástí zpracovávaného tématu je fotodokumentace vybraných zaniklých obcí (volná příloha č. 2), zachycující současný stav krajiny a případné důkazy existence dnes zaniklých sídel – trosky staveb, zbytky zdí, pomníky, boží muka, vyvýšeniny, stavební kamení. U některých obcí je zachycen i jejich vzhled před zánikem. Fotodokumentace je opět zaměřena na tři hlavní sledované oblasti. Oblast bývalých Sudet a Libavska již byla takto zpracována, proto jejich zdokumentování bylo převzato z uvedených zdrojů. Na oblast Drahanské vrchoviny byl pak zaměřen vlastní terénní výzkum, prováděný v létě roku 2006. Výstupem je lokalizace zde zaniklých sídel a již zmíněná fotodokumentace.

4. Charakteristika území

Olomoucký kraj pokrývá 5 159 m² a sousedí na západě s krajem Pardubickým, na severozápadě s krajem Jihomoravským, s krajem Zlínským na východě a s krajem Moravskoslezským na severovýchodě. Jeho severní část pak tvoří státní hranici s Polskem.

Od 1. ledna 2003 je Olomoucký kraj tvořen třinácti obcemi s rozšířenou působností (Olomouc, Prostějov, Přerov, Lipník nad Bečvou, Hranice na Moravě, Konice, Litovel, Šternberk, Uničov, Mohelnice, Zábřeh na Moravě, Šumperk a Jeseník). Před tímto datem byl kraj rozdělen do pěti okresů (Olomouc, Přerov, Prostějov, Šumperk a Jeseník), samostatný okres Jeseník vznikl 1. 1. 1996. Tento kraj byl, stejně jako ostatních dvanáct krajů a samostatný správní celek hlavní město Praha, zřízen 1. 1. 2000. Od roku 1990 do roku 2000 existovaly jako správní celky pouze okresy. V letech 1960 – 1990 spadala tato oblast do kraje Severomoravského, kromě okresu Prostějov, který patřil do kraje Jihomoravského. Před rokem 1960 existoval tento kraj také pod jménem Olomoucký, až na období kdy byl zrušen (2. světová válka). Před rokem 1850 tvořily tuto oblast kraje Olomouc, Hranice a Opava, které sem zasahovaly.

Geomorfologicky zasahuje Olomoucký kraj do provincií Česká vysočina a Západní Karpaty. Z České vysočiny tvoří tuto oblast Krkonošsko – jesenická subprovincie a ze Západních Karpat pak subprovincie Vněkarpatské sníženiny a okrajově i Vnější západní Karpaty.

Sledovaná oblast patří k úmoří Černého a Baltského moře. Na území kraje pramení řeka Morava (pod Králickým Sněžníkem), jejíž povodí odvádí vodu z oblasti do řeky Dunaje, která ústí do Černého moře. Pramení zde i řeka Odra (v Oderských vrších), která odvádí vodu z oblasti do moře Baltského. Na hranicích Olomouckého a Moravskoslezského kraje se nachází i nejvyšší hora pohoří Jeseníky i Moravy – Praděd (1491 m n. m.).

5. Metodika historiků při historicko - geografickém výzkumu zaniklých středověkých osad

Studium zaniklých středověkých osad zahrnuje jednak práce přípravné a jednak terénní výzkum dané lokality a poté vyhodnocení výsledků. Mezi přípravné práce pak patří nezbytné studium historie, studium historie regionální, archivních pramenů např. Moravských zemských desek nebo fondů vrchnostenských archívů bývalých panství. Využívá se i studium pověstí a tradic i místních a pomístních jmen, která mohou existenci bývalé obce dokázat.

Všechny tyto prameny mohou poskytnout údaje o přesné lokalizaci dnes zaniklých obcí nebo alespoň do kterého panství obec patřila. Někdy však mohou tyto zdroje obsahovat i informace, které nalezení zaniklé obce mohou ztížit. Může být např. uvedena pouze zmínka o existenci obce, bez jakéhokoliv udání místa kde stála nebo je pro jednu a tutéž obec používáno několika různých názvů.

Zaniklé středověké osady jsou také různě definovány. *Trvale zaniklou středověkou osadou* rozumíme místo, na kterém jsou nebo nemusí být vůbec její pozůstatky. Jestliže osada zanikla a na jejím místě byla vybudována nová, zpravidla stejného jména, označujeme ji za *dočasně zaniklou*. Pojem *pustá osada*, označuje takovou osadu, která ještě není zaniklá, její usedlosti jsou však prázdné a pole nejsou obdělávána. Pusté osady mohou být znovu osídleny nebo v opačném případě postupně zanikají.

6. Zaniklé obce Olomouckého kraje

V následujícím přehledu jsou zahrnuta sídla Olomouckého kraje, která měla k roku 2005 všechny nebo většinu budov zničených a neměla ani žádné trvale žijící obyvatele.

Za zaniklá jsou počítána i sídla, o kterých jsou zmínky pouze z doby, kdy byla ještě pustá (definice pusté osady je v kapitole 5). O těchto sídlech chybí v pozdější době jakékoliv zmínky, jsou tedy považovány za zaniklá. Dále jsou jako zaniklá brána sídla, která zanikla a na jejich místě nebo v jeho blízkosti bylo založeno sídlo jiné, avšak až za desítky let a pod jiným jménem.

Do přehledu nejsou naopak zahrnuty sídla, která zanikla jen na krátkou dobu a byla opět obnovena pod stejným jménem (tedy sídla dočasně zaniklá). Dále zde chybí sídla zaniklá sloučením s jinou sídelní jednotkou.

Jak již bylo zmíněno, studovaná oblast byla rozdělena do čtyř celků: Jesenicko, Olomoucko, Prostějovsko a Přerovsko. Práce pak byla podrobněji zaměřena na tři oblasti: Sudety (v rámci celku Jesenicko) a Libavsko (celek Olomoucko), kde bylo zanikání obcí specifické a dále na oblast Dražanské vrchoviny (v rámci celku Prostějovsko), která byla zpracována odborníky na tuto problematiku.

U obcí je (pokud bylo k dispozici) uvedeno datum první a poslední zmínky o nich a dále alespoň přibližná lokalizace, popř. další dostupné informace. U většiny obcí tří zmíněných hlavních oblastí byla uvedena přesná lokalizace. Nechybí zde ani stručná historie, seznam institucí, které se v obci vyskytovaly a u řady z nich i způsob zániku a současný stav místa, kde obec stávala. U vybraných obcí zaniklých po roce 1945 je zařazen i vývoj počtu obyvatel a ve fotodokumentaci i vzhled obce před jejím zánikem.

V textu o obci je, u částí obcí, staveb nebo pozůstatků, které jsou zachyceny ve fotodokumentaci (volná příloha č. 2) v závorce uvedeno číslo, pod kterým je daná část v této fotodokumentaci zařazena. Sídla, která se podařilo lokalizovat,

mají za svým názvem uvedeno v závorce číslo, pod kterým jsou zakreslena na mapě ve volné příloze č. 1 – Zaniklá sídla v Olomouckém kraji do roku 2005 a pod kterým jsou zároveň uvedena v tabulkách, které jsou součástí této mapy. Pro každé sídlo je použito jméno, pod jakým bylo uváděno ve většině zdrojů. U řady z nich jsou navíc, buď vedle názvu v závorce nebo přímo v následném textu, uvedeny i další názvy, které byly pro sídla také užívány. Může se jednat o názvy lišící se třeba jen jedním písmenem nebo naopak názvy odlišné úplně, popř. v jiném jazyce.

Pro větší přehlednost byl do příloh zařazen abecední seznam obcí zaniklých v Olomouckém kraji do roku 2005 (tab. 31).

6. 1 Jesenicko

Tento celek zahrnuje oblast dvou bývalých okresů Olomouckého kraje a to Jeseníku a Šumperka. V této oblasti zanikala sídla nejvíce v 15., 16. a 20. století (graf 1 v přílohách). Sídla zaniklá po roce 1945 jsou zpracována v kapitole 6. 1. 1 Sudety. Ostatní (kterých je 49) jsou sepsána v následujícím přehledu. Celkem bylo na Jesenicku nalezeno 68 zaniklých sídel.

Bobrovníky

– uvádí se u mírovského panství, v roce 1131 se bobrovnické zboží uvádí u Metropolitní olomoucké kapituly, místo a doba zániku nejsou známy.

Bozenov (Božeňov) (3)

– je uváděn při mírovském panství. Podle Hosáka (1967) je možné, že odpovídá vsi „Pobitz“, která je uváděna v roce 1275. V roce 1526 je Bozenov označován za pustý. Podle Nekudy (1961) existoval na mírovském panství **Buzinov**, který je jako pustý zapsán roku 1581

v urbáři panství mírovsko – svitavského. Lze předpokládat, že se jedná o totožné obce.

Brumovice

– v literatuře jsou uváděny při mírovském panství, stejně jako výše zmíněné Bobrovníky, náleželo zboží této obce roku 1131 Metropolitní olomoucké kapitule a místo ani doba zániku nejsou známy.

Budišov (4)

– stával mezi Zábřehem na Moravě, Postřelmovem a Leštinou. První zmínka o vsi je z roku 1360, roku 1447 se připomíná při zábřežském panství, v roce 1490 pak náleží k Brníčku, které se stalo od počátku 16. století také součástí tohoto panství, již jen budišovský dvůr, proto se od tohoto roku uvádí jako pustá.

Bujvec

– je opět zmiňován u mírovského panství, zanikl v neznámé poloze. Zprávu o zániku této osady nám podává urbář panství mírovského z roku 1560, praví se, že ves byla v horách a její pole jsou zarostlá lesy (Nekuda, 1961, s. 90).

Byčánkov

– patřil k Hoštejnu na Zábřežsku, roku 1464 se uvádí na zábřežském panství jako ves (tehdy jako **Byczankow**), brzy poté zanikl.

Dětmarovice (Dithmari villa) (5)

– stávaly u Supíkovíc na řece Bělé (Nekuda, 1961, s. 38), patřily k panství Frývaldov (nyní Jeseník). První připomínka obce pochází z roku 1284, k roku 1305 je při obci zmiňováno zákupní fojtství a 70 lánů, jako pustá se uvádí roku 1490.

Domanovice (Domanowicz)

– nacházeli se mezi Malou Kraší a Jindřichovem u Bernartic na Vidnavsku, jako pusté se připomínají roku 1420.

Doubravice

– ves stávala u Olšan, v roce 1490 náležela k Brníčku (později tedy k zábřežskému panství). V roce 1596 vzniklo panství Ruda (dříve Ruda patřila k panství Zábřeh, dnes Ruda nad Moravou) a k roku 1617 je jmenován k tomuto panství Doubravický dvůr. Tento panský dvůr byl založen roku 1615, kdy byla ves skoupena Lad. Velenem ze Žerotína. Ves zanikla v letech 1634 – 1635, kdy byly skoupeny i ostatní usedlosti.

Dřínovice

– podle Hosáka (1967) stávaly pravděpodobně mezi Bušínem a Olšany. Podle Hosáka, Šrámka (1970) mezi Jedlím, Svěbohovem a Zborovem na zábřežském panství. Tyto popsané lokality nejsou daleko od sebe, jedná se pravděpodobně jen o dva různé výklady lokalizace obce. Roku 1490 se náležely k Brníčku. V roce 1510 se už se už jako součást panství neuvádějí, proto jsou k tomuto roku uváděny jako zaniklé.

Eberhardi villa, Gintheri villa, Villa Bohemicalis

– podle Hosáka (1967) zanikly v neznámé poloze a připomínají se k roku 1278, není ovšem jasné jestli se jedná o rok, kdy jsou uváděny ještě jako vsi nebo kdy už jsou pusté, zároveň je zařadil do seznamu zaniklých vsí k panství Ruda (dnes Ruda nad Moravou).

Ekartovice (Eckardi villa) (6)

– zanikly u města Jeseník, roku 1305 se připomínají v literatuře, roku 1420 jsou však již pusté.

Heidau (9)

– ves stávala u Jeseníku a byla založena roku 1263, v dnešních pramenech se již neobjevuje, doba zániku není známa.

Hlína (Glinna)

– stávala u Dolní Červené Vody, toto katastrální území je dnes součástí obce Stará Červená Voda. Zmínka o vsi pochází z roku 1284, roku 1420 je již označována jako pustá.

Hutwaid

– ves zanikla v dnešním katastrálním území Starý Maletín, které je součástí obce Maletín, náležela k mírovskému panství, roku 1671 byla pustá.

Jankovice (Jenkewiczy)

– nacházely se u obce Horní Heřmanice, dnes se jedná o katastrální území Horní Heřmanice u Bernartic, které náleží k obci Bernartice. Jako pusté se označují k roku 1410.

Jordánov

– patřil k mírovskému panství, nacházel se blízko dnešního katastrálního území Křižanov u Zábřeha, které spadá pod obec Hynčina. Jako pustý se označuje od roku 1525, roku 1560 bylo místo, kde stávala ves zarostlé lesem.

.

Kubčov

– náležel k panství Ruda a ležel mezi Hosticemi (dnes katastrální území obce Ruda nad Moravou) a Komňátkami (dnes katastrální území obce Bohdíkov), kde se nacházel Kubčovský dvůr. Ves zanikla pravděpodobně někdy v 15. století, v letech 1500 – 1513 byla znovu obydlena, opět zanikla po roce 1517.

Kunzendorf (Kuncendorf) (16)

– nacházel se u Šumperka, podle Hosáka (1967) s Šumperkem splynul a jako pustý se označuje k roku 1481, další zmínka o pusté vsi **Kuncdorf** pochází podle Nekudy (1961) z roku 1493, kdy byla pole této pusté vsi zatopena Třemeštským rybníkem, jméno vsi pak bylo zachováno v názvu předměstí Šumperka.

Lhota

– zanikla někde na Zábřežsku, připomíná se 1447 (Hosák, 1967, s. 273).

Lhota Farářova

– stávala u obce Loštice na Mohelnicku. Jako ves existovala v letech 1481 – 1610, podle Hosáka, Šrámka (1970) se v roce 1494 nazývala již jen **Lhota** a v roce 1547 **Lhotka**. Její přívlastek Farářova patrně pochází odtud, že ves náležela loštické faře.

Malé Hostice (17)

– stávaly mezi Hosticemi a Štědrákovou Lhotou (dnes se jedná o katastrální území obce Ruda nad Moravou). V letech 1397 – 1447 jsou podle Nekudy (1961) zaznamenány v zemských deskách Hostice Malé a Hostice Velké. Roku 1490 náležely k panství Brníčko Hostice a pusté Hostice. Za pusté jsou tedy k tomuto datu označovány Malé Hostice. V dané lokalitě je po obci zachován místní název „Pustá“.

Mikulášovice (18)

– ves je zmiňována k roku 1325 ke kolštejnskému panství (dnešní Branná), není známo kdy a v které poloze zanikla.

Mirolavice (Myroselai villa)

– zanikly v jesenickém distriktu, připomínají se 1305, 1420 již pusté (Hosák, 1967, s. 390).

Mykalné

– ves náležela k mírovskému panství a připomíná se roku 1180, chybí však údaje, zda se jedná o rok, kdy ves ještě stála nebo zda již byla pustá.

Nánosné

– osada stávala a zanikla v blíže neznámé poloze, podle Nekudy (1961) patřila k roku 1417 k panství Ruda (dnes Ruda nad Moravou), podle Hosáka (1967) náležela ke stejnému datu k Novému Hradu (jednalo se o královský hrad, který stával u Kopřivné a zanikl v 15. století). Kdy ves zanikla zdroje neuvádí.

Neuhaus

– osada stávala pod výše zmiňovaným Novým Hradem a zanikla spolu s ním po roce 1570.

Ospit (Zejfy) (20)

– je zmiňován při mírovském panství a podle Hosáka (1967) stával u Dolní Hynčiny (dnes obec Hynčina) a zanikl v u samoty Zejpy, v letech 1308 – 1464 se připomíná jako ves, v roce 1490 je pustý. Podle Nekudy (1961) se však Ospit při mírovském panství označuje jako pustý již roku 1460 a stával v údolí od Petrušova k Moravské Sázavě. Dolní Hynčina leží mezi Petrušovem a řekou Moravská Sázava, jedná se tedy pravděpodobně o jednu ves, nesouhlasí však rok kdy oba autoři označují ves jako pustou.

Popaline (Popalim, Popralin)

– nacházela se někde v okolí Jeseníku a podle Hosáka (1967) je možné, že se jedná o nynější Vlčice. Jako ves se uvádí v letech 1248 – 1292 a právě roku

1248 se objevují první zmínky o pozdější vsi Vlčice, která je už pod tímto jménem vedena roku 1310. Její zařazení mezi zaniklé vsi je tedy sporné, podle Nekudy (1961) se však o ves zaniklou jedná. Podle Hosáka, Šrámka (1980) byla ztotožňována i s Bernarticemi a Javorníkem.

Protivanov (22)

– stával u Drozdova, tedy na zábřežském panství, připomíná se k roku 1464 jako **Protiwnow**, roku 1568 je doložen jako pustý.

Richardovice (Richardi villa)

– zanikly v neznámé poloze někde na frývaldovském panství (dnes Jeseník), připomínají se roku 1290 a ještě v roce 1305 jako ves, jako pusté v roce 1420.

Sestrochovice (Sestřechovice, Sestrechovice, Sestrechowitz) (25)

– stávaly na frýdberském panství (dnešní Žulová), přímo na současném katastrálním území Žulové, připomínají se stejně jako výše zmíněné Richardovice v letech 1290 a 1305 a jako pusté v roce 1420.

Schikovice

– podle Nekudy (1961) se připomínají roku 1284 na frývaldovském panství (dnes Jeseník).

Stará Hora

– stávala u Starého Města na kolštejnském panství (nyní Branná). Hynek Bruntálský udělil právo prodeje soli Starému Městu ve vsích, mezi nimiž je uvedena také ves Stará Hora (Nekuda, 1961, s. 130). Podle Hosáka, Šrámka (1970) se zřejmě jednalo o hornické sídliště. Připomíná se roku 1582, po tomto datu již uváděna není a je vedena jako zaniklá.

Strýcov (27)

– nacházel se na zábřežském panství 1 km severně od Hoštejna, kde se nacházel les „Strejcov“, připomíná se v roce 1464, roku 1568 je již pustý.

Střítež

– stávala u Svinova na Mohelnicku (dnes katastrální území Svinov u Pavlova, které náleží k obci Pavlov). Zmínky o obci jsou z let 1371 a 1481, koncem 15. století byla ves pustá, roku 1573 byla zčásti opět obydlena a jako ves se připomíná ještě roku 1581, později zanikla úplně, patrně někdy v 17. století.

Svíberk

– podle Hosáka (1967) náležela k roku 1417 k Novému Hradu, stejně jako výše uvedená osada Nánosné, a zanikla v blíže neurčené poloze.

Třebocheň (Třebochyně) (31)

– zanikla při potoku do Mladoňova na úsovském panství (dnes katastrální území Mladoňov u Oskavy, které patří k obci Oskava). V roce 1457 ves ještě stála (tehdy pod jménem **Třebochně**). Podle Hosáka, Šrámka (1980) stával roku 1555 na místě pusté vsi Třebochyně les, další zmínka o pusté vsi je z roku 1588 v úsovském urbáři.

Úvoz

– podle Hosáka, Šrámka (1980) existovala v roce 1447 villa **Vwoze**. Roku 1480 patřil k statku Líšnice a stával pod dnešní obcí Líšnice na Mohelnicku. Jako pustý se zapisuje roku 1490 a zmínka o pusté vsi Úvoz je v literatuře i z roku 1551.

Valkenhayn (Falkenhayn) (32)

– uvádí se při frývaldovském panství (dnešní Jeseník) v letech 1290 a 1305, konkrétně stával u Písečné, jako pustá ves pak v roce 1420. Jméno pochází

z německého *des, den Falken Hain* „Sokolův, sokolí háj“ (Hosák, Šrámek, 1970, s. 217)

Valteřovice

– podle Nekudy (1961) stávaly v údolí řeky Bělé někde na Jesenicku. Jedná se o osadu bez časového určení.

Vícov

– stával u Studené Loučky (dnes se jedná o katastrální území patřící k Mohelnici), roku 1628 je podle Hosáka (1967) označován jako pustý. Roku 1672 se na tomto místě připomíná pustá bezejmenná víska (Hosák, Šrámek, 1980, s. 703).

Vysoká

– nacházela se u Horních Hoštic na Jesenicku (dnes se jedná o katastrální území obce Javorník). Připomíná se roku 1267 jako ves **Wissoka**, roku 1420 byla již pustá (pod jménem **Hohdorf**).

Weinrebe

– ves roku 1325 náležela ke kolštejnskému panství (nynější Branná), podle Hosáka, Šrámka (1980) se ves vyskytuje ještě roku 1340 a to pod jménem **Wynrebe**, toto jméno pak znamená místo, kde se pěstuje víno, vinohrad a tvoří nejsevernější stopu pěstování vína na Moravě. Stejně jako Mikulášovice, zanikla v neznámé poloze a době.

Winczendorf

– roku 1371 patřil k úsovskému panství (Úsov blízko Mohelnice), další zmínky o vsi chybí. Je tedy označována za zaniklou, chybí však údaje kdy a kde zanikla.

Wlczendorf

– zanikl v neznámé poloze, roku 1278 náležel k obvodu šilperské rychty pustý Wlczendorf. Šilperk (dnešní Štíty) byl roku 1623 připojen k panství rudskému (dnes Ruda nad Moravou).

Wzdarch (V Žďárech)

– patřil k frýdberskému panství (nyní Žulová), někde u Žulové také zanikl, přesná lokalizace není známa, jediná zmínka o obci pochází z roku 1284 (tehdy pod jménem Wsdarch).

Závořice (34)

– ves stávala na zábřežském panství při řece Moravě u Postřelova. První zmínka o této vsi pochází z roku 1351. Roku 1368 byl na místě vsi dvůr, mlýn a tvrz, která se zde připomíná ještě v 15. století. Roku 1482 ves ještě existovala, roku 1489 však na místě vsi Jiří Tunkl st. z Brníčka vystavěl rybník a ves byla zatopena. Jedná se o Závořický rybník, který byl v 80. letech 19. století vysušen. Podle Nekudy (1961) se vesnice rozkládala v dole Vlkoš a právě tento důl byl stavbou rybníka zatopen a vesnice tak zanikla

Zeif (Seifen) (35)

– ves stávala na Mladoňovském potoku, kde je mlýn Seifen (Nekuda, 1961, s. 121), připomíná se při úsovském panství a k roku 1588 je již označována za pustou (tehdy pod jménem **Zeyf**). Ves nelze zaměňovat s výše zmiňovanou vsí Ospit (Zejfy) díky podobnosti jména. Vsi mají odlišnou lokalizaci i dataci písemnými prameny.

6. 1. 1 Sudety

Oblast Jesenicka byla od října 1938 zabrána Německem a spadala do tzv. Sudet. Po 2. světové válce odsud byli, na základě Benešových dekretů,

obyvatelé německé národnosti vystěhování a jejich majetek byl zkonfiskován. Větší obce pak byly dosídlovány českým obyvatelstvem. Malé, většinou horské osady, však byly ponechány svému osudu a jejich domy postupně chátraly a zanikaly nebo byly jejich zbytky zničeny v 60. letech 20. století ženinými vojsky.

Důkazy o existenci obcí, popř. jejich podoba před 2. světovou válkou, jsou zdokumentovány ve volné příloze č. 2. Zaniklá sídla této oblasti jsou navíc kromě volné přílohy č. 1 Zaniklá sídla v Olomouckém kraji do roku 2005, lokalizována i v příloze č. 8 na mapě 1: Zaniklá sídla na Jesenicku po roce 1945. Následující přehled obsahuje celkem 19 zaniklých sídel.

Hraničky (Gränzdorf) (10)

– bývalá osada se rozkládala blízko dnešních státních hranic s Polskem asi 2 km JJV od obce Dolní Vilémovice a 6,5 km JV od Uhelné, v nadmořské výšce 696 m. Byla založena v roce 1785 jako **Grenzdorf** a byla osídlena čistě německým obyvatelstvem. Od roku 1850 patřila osada správně pod Nové Vilémovice.

V roce 1925 se v obci uvádí sídlo Oddělení pohraniční finanční stráže. Hraničky měly tehdy i jednotřídku, která existovala již od roku 1885, kostel (foto 3) a hospodu (foto 4).

Tab. 1: Vývoj počtu obyvatel a domů v Hraničkách
v letech 1836 – 1950.

Rok	Počet domů	Počet obyvatel
1836	27	281
1869	-	260
1890	-	222
1900	42	211
1910	-	193
1921	41	192
1950	43	0

Obyvatele Hraniček postihl stejný osud jako ostatní německé obyvatelstvo Sudet po 2. světové válce. Po odsunu zde zůstaly žít ještě čtyři rodiny, v roce 1949 však byly i tyto vystěhovány. Na rozdíl od jiných vystěhovaných osad, zde nedošlo k dosídlení českými obyvateli a osada byla odsouzena k zániku. Přesto se zde dochovalo poslední stojící stavení (foto 11). Dnes tuto zaniklou osadu připomínají jen trosky několika domů a dřevěný kříž, blízko kterého stával kostel (foto 8). Blízko zaniklých Hraniček se dnes nachází hraniční přechod Hraničky – Stary Gieraltów mezi Českou republikou a Polskem (foto 6).

Hraničná (Gränzgrund, Grenzgrund) (11)

– tato osada ležela 6 km východně od Žulové ve výšce 532 m n. m.

Byla založena roku 1690 (**Grantzugrunde**), české jméno se uvádí až od roku 1918. Osada byla součástí obce Petrovice a od roku 1949 obce Skorošice.

Tab. 2: Vývoj počtu obyvatel a domů v Hraničné
v letech 1836 – 1950.

Rok	Počet domů	Počet obyvatel
1836	19	133
1900	21	118
1921	22	112
1950	22	9

Osud osady byl stejný jako ostatních osad v této oblasti. Uvádí se jako zcela zničená, ale ve zdrojích chybí alespoň přibližné časové určení, kdy byla osada zničena. Většina těchto horských osad však byla zdemolována v průběhu 60. let 20. století.

Hřibová (Pilzberg, Pilberk) (12)

– osada se nacházela 5 km jižně od města Javorník a 2,5 km západně od obce Vlčice.

Doba založení obce se ve zdrojích liší, je uváděn konec 16. století, stejně tak i konec 17. století. Katastrálně spadala osada pod obec Vlčice. Do roku 1948 nesla osada německé jméno, v tomto roce byla přejmenována na Hřibovou. Nejvíce domů zde stálo v roce 1936, jejich obyvatelé byli zahradníci a podruhoví. Do 1. světové války to byla čistě německá osada, po roce 1918 se zde objevila česká menšina.

Tab. 3: Vývoj počtu obyvatel a domů v Hřibové
v letech 1836 – 1950.

Rok	Počet domů	Počet obyvatel
1836	24	141
1900	23	89
1921	21	85
1950	19	0

I z této osady bylo německé obyvatelstvo po válce odsunuto a jeho majetek byl zkonfiskován. Osada byla sice dosídlována českými obyvateli, ale jejímu zániku to nezabránilo. Jako zaniklá se uvádí od roku 1965.

Na místě této osady se dnes nacházejí také jen trosky stavení a např. i bývalého hostince (foto 14).

Kamenné (Steingrund) (15)

– osada ležela 4,5 km JZ od Žulové. V některých zdrojích (např. na internetu) je uváděna jako Kamenná. Z jiných zdrojů však vyplývá, že bývaly dvě osady (Kamenná i Kamenné) a nacházely se poměrně nedaleko od sebe. Osada Kamenná však stále existuje.

Byla založena roku 1692 jako **Steingrunde**, české jméno osady bylo do roku 1871 **Kamenička**. Jméno osady bylo odvozeno od zdejší chudé kamenité půdy, hlavním zaměstnáním zde proto byla práce v lesích. V 18. století postavilo zdejší obyvatelstvo mlýn a v roce 1816 kapli, ve které se občas konaly bohoslužby.

Od roku 1837 zde stála škola, která měla v roce 1900 jednu třídu. V roce 1935 se zde zpracovávaly dřevní zbytky. Do této doby se dochoval i zmiňovaný mlýn a nechyběla zde ani hospoda. Do roku 1945 byla osada součástí katastrální obce Horní Skorošice. Po roce 1945 se Horní a Dolní Skorošice spojily a osada byla tedy součástí Skorošic.

Tab. 4: Vývoj počtu obyvatel a domů v Kamenné
v letech 1836 – 1950.

Rok	Počet domů	Počet obyvatel
1836	38	281
1900	45	218
1921	46	188
1950	46	25

Do 2. světové války se obec úspěšně rozrůstala. Namísto původních dřevěných domů, byla většina již zděných. V roce 1937 byla postavena i nová hasičská zbrojnice (fota 18 a 20) a osada měla zpracovány i plány na výstavbu dalších budov, např. nové školy, hospody, několika domů a hospodářských stavení (fota 21 a 22).

Ze všech plánů a dalšího rozvoje bohužel sešlo. Německé obyvatelstvo bylo odsunuto a žádné dosídlení zde neproběhlo, osada ležela na odlehlé a špatně přístupné lokalitě. Je neuvěřitelné, že z této osady byly zachovány jen pozůstatky zdiva z hospodářského stavení (fota 25 - 27). Ves připomínají boží muka (foto 23) a kříž u jedné z cest (foto 28).

Růženec (Rosenkranz) (24)

– tato zaniklá osada se rozkládala 10 km ZSZ od Javorníku.

Připomíná se od roku 1638 a od roku 1881 pod českým jménem Růženec. Podle Hosáka, Šrámka (1980) vznikla osada kolem krčmy, jejíž majitel se pravděpodobně jmenoval Rosenkranz nebo hospoda sama dostala tento název.

Byla součástí katastrální obce Bílá Voda a v roce 1925 zde sídlil inspektorát pohraniční finanční stráže, stál zde kostel i zmiňovaný hostinec (foto 29)

Tab. 5: Vývoj počtu obyvatel a domů v Růženci
v letech 1836 – 1950.

Rok	Počet domů	Počet obyvatel
1836	11	63
1900	12	47
1921	8	34
1950	8	0

Osada Růželec byla také po 2. světové válce vysídlena a zanikla v průběhu 60. let 20. století. Na místě zaniklé osady dnes stojí hájenka (foto 31).

Hamberk (Hahnberg, Kohout) (8)

– osada ležela 2 km SSV od Javorníku.

Byla založena před rokem 1733 a byla součástí obce Bílá Voda. Od roku 1949 byla přejmenována a začalo se užívat jméno **Kohout**.

Tab. 6: Počet obyvatel a domů v Hamberku
v letech 1836 a 1900.

Rok	Počet domů	Počet obyvatel
1836	89	212
1900	31	113

Uvádí se, že tato osada zanikla a její jméno bylo zrušeno v roce 1965.

Zastávka (Stillstand) (33)

– osada ležela 5 km jižně od Javorníku.

Vznikla před rokem 1735 jako **Stillstandt** a byla osídlena obyvateli z okolních vsí. České jméno **Zastávka** se poprvé uvádí v roce 1881. Osada byla součástí obce Serksdorf (dnes Uhelná).

Tab. 7: Počet obyvatel a domů v Zastávce
v letech 1836 a 1900.

Rok	Počet domů	Počet obyvatel
1836	12	71
1900	11	37

Osada byla úplně opuštěna kolem roku 1960 a v roce 1963 bylo její jméno zrušeno.

Pavlinka (Paulinaburg) (21)

– osada se nacházela 3 km východně od Javorníku.

Byla založena roku 1782 jako kolonie **Paulinaburg** byla součástí rytířského léna bernartického. Ležela na katastru obce Bernartice.

Tab. 8: Počet obyvatel a domů v Pavlince
v letech 1836 a 1900.

Rok	Počet domů	Počet obyvatel
1836	20	110
1900	19	70

I tato osada se uvádí jako zaniklá v 60. letech 20. století.

Gotartovice (Gotthardsdorf) (7)

– osada se rozkládala 6,5 km východně od Javorníku.

Byla založena roku 1780 a náležela do katastrálního území obce Bernartice.

Tab. 9: Počet obyvatel a domů v Gotartovicích
v letech 1836 a 1900.

Rok	Počet domů	Počet obyvatel
1836	10	66
1900	10	48

Jako doba zániku je uváděno období před rokem 1965, kdy bylo zrušeno i jméno osady.

Nové Chaloupky (Neuhäuser) (19)

– osada ležela 5 km západně od Žulové.

Byla založena v 18. století a stejně jako výše zmiňovaná osada Hraničná, byla nejprve součástí obce Petrovice a od roku 1949 pak součástí obce Skorošice. V roce 1900 stálo v osadě 5 domů a bydlelo v nich 32 obyvatel. Další údaje chybí. Osada zanikla v roce 1965.

Johanka (Johannaburg) (13)

– osada se nacházela 3 km JV od Vidnavy, těsně při hranicích s Polskem, při silnici z Vidnavy do Mikulovic.

Založena byla roku 1750 a patřila k obci Stará Červená Voda.

Tab. 10: Počet obyvatel a domů v Johance
v letech 1836 a 1900.

Rok	Počet domů	Počet obyvatel
1836	9	66
1900	10	42

I pro tuto osadu se stal rok 1965 rokem jejího zániku.

Andělské Žleby (Engelsthal) (2)

– osada ležela 3,5 km SSV od Loučného.

Vznikla na konci 18. století při sklárně, která byla roku 1829 přeložena do blízkých Rejhotic. V 19. století byla samostatnou obcí, poté částí obce Kouty nad Desnou. Po roce 1960 zanikla.

Štolnava (Stollenhau, Prameny) (29)

– osada se rozkládala 8 km ZJZ od Vízemberka (dnes Loučná nad Desnou).
Její založení proběhlo krátce před rokem 1750. V obci se těžila železná ruda. Do roku 1850 se jednalo o samostatnou obec, poté o osadu obce Nová Ves (od roku 1949 pojmenované jako Žďárová). Pod jménem **Prameny** se uvádí od roku 1949. V roce 1834 měla 28 domů a 185 obyvatel. Zanikla v roce 1965.

Sklená (Glasdorf) (26)

– osada se nacházela 5 km SZ od Loučné nad Desnou.
Poprvé se připomíná roku 1501. Jako samostatná obec existovala do roku 1850, poté náležela k obci Pusté Žibřidovice. Spolu s touto obcí pak osada tvořila od roku 1949 část obce Jindřichov. V roce 1834 zde stálo 8 domů s 55 obyvateli. Zanikla také v roce 1965.

Rudkov (Erzberg, Rudka) (23)

– tato osada ležela 5 km JJV od Starého Města.
První zmínka o obci pochází z roku 1581. V 18. století zde byla sklárna a ještě v 19. století se zde těžila železná ruda. Po roce 1945 patřila, již jako osada, k obci Habartice. Do té doby to byla samostatná obec. Zánik osady je datován také do roku 1965.

Adamov (Adamsthal) (1)

– osada se dříve rozkládala 6 km SV od Starého Města.
V roce 1686 stávala na místě budoucí osady tavírna a hamr, při nichž byla tato osada v roce 1688 založena. Osada patřila k obci Velké Vrbno a po roce 1949 pak spolu s touto obcí ke Starému Městu.

Tab. 11: Vývoj počtu obyvatel a domů v Adamově
v letech 1834 – 1950.

Rok	Počet domů	Počet obyvatel
1834	22	151
1900	26	147
1950	5	3

Doba zániku, i když ve zdrojích uváděna není, bude pravděpodobně také v 60. letech 20. století. V roce 2005 prezentoval Petr Čehovský urbanistickou studii Obnova zaniklé obce Adamov.

Švagrov (Schwagersdorf) (30)

– osada ležela 4 km VJV od Loučné nad Desnou.

Založena byla roku 1786 a po roce 1850 byla součástí obce Vernířovice. V roce 1834 zde byly pouze 2 domy a 16 obyvatel. Osada zanikla také v roce 1965, ale dnes se na místě bývalé osady nachází samota pod stejným jménem, která slouží jako rekreační základna dětí a mládeže. V okolí se ještě nachází stopy po těžební činnosti.

Josefová (Neu Josephsthal) (14)

– osada se nacházela 8 km VJV od Starého Města.

Byla založena v roce 1789 na místě zrušené sklárny (ta zde stála v letech 1732 – 1789). Český název osady se vyskytoval v letech 1846 – 1872. Osada náležela k obci Nové Losiny. V polovině 19. století zde byla založena škola, která měla v roce 1900 jednu třídu. V roce 1834 měla osada 19 domů a 100 obyvatel. Jiné údaje chybí.

Po 2. světové válce byla vysídlena jako další osady, opuštěná stavení byla v 60. letech 20. století likvidována armádou.

Foto 15 zachycuje mostek z kamenných desek, který připomíná svážnici v Josefově. Toto zařízení sloužilo k výtahu prázdných vozíků a současnému spouštění vozíků s nákladem.

Svobodín (Freiheitsberg) (28)

– osada ležela 7 km JJV od Loučné nad Desnou.

Osadu založil, roku 1786 a to parcelací dvora, rytíř Stettenhofen, po němž byla v letech 1869 – 1880 zvána česky Bedřichov. Byla součástí obce Vernířovice a v roce 1834 v ní stálo 21 domů se 122 obyvateli. Zánik je datován do roku 1965.

6. 2 Olomoucko

Takto je v diplomové práci nazváno území bývalého okresu Olomouc. Zde zanikalo nejvíce obcí v 16. a 20. století (graf 2 přílohách). Ve zvláštní kapitole jsou pak zpracovány obce, které dříve spadaly do bývalého soudního okresu Město Libavá. Ostatní sídla představuje následující přehled, který jich obsahuje 38. Celkem bylo v této oblasti, stejně jako na Jesenicku, zaznamenáno 68 zaniklých sídel.

Chlístov (50)

– stával u Svojanova (nyní katastrální územní Svojanov u Bouzova, které patří k obci Bouzov), jako ves se připomíná roku 1359, k roku 1503 jako pustý.

Popovice (Popůvky) (71)

– stávaly severně od Pňovic, kde je dnes, při silnici do Uničova, samostatný dvůr Papůvka a patřily k panství Šternberk. Zmínka o vsi pochází již z roku 1078 (pod jménem **Popowiczi**), kdy náležela ke klášteru Hradisko. Podle Pinkavy (1922) se však v tomto roce ves nazývala **Popouice**. K tomuto

klášteru náležely Popovice i v roce 1160. Roku 1421 koupil Popovice Jan ze Sovince a Pňovic. „Roku 1490 se uvádějí v Popovicích 4 lány, 4 zahrady a dvůr.“ (Nekuda, 1961, s. 139). Zmínky o vsi jsou ještě z let 1516, 1532 (**Popowicze**) a 1555 – to ještě nebyla pustá. Roku 1574 existoval již jen panský dvůr, zvaný „popovský“. Lze tedy předpokládat, že ves zanikla mezi roky 1555 a 1574.

Ratiborov – Lhota (77)

– nacházel se u Pňovic. V letech 1368 – 1398 osada k Pňovicím náležela (tehdy pod jménem **Racziborow**). Ratiborov na začátku 15. stol. údajně zanikl, brzy poté je však na jeho místě uváděna ves jménem Lhota která v letech 1412 – 1464 náležela ke statku v Pňovicích (patrně tedy došlo pouze ke změně názvu). Roku 1498 převedl Jiřík ze Sovince Lhotu na Jana Pňovského ze Sovince. V roce 1510 se uvádí jako pustá a podle Pinkavy (1922) zanikla pravděpodobně v 16. století díky záplavám.

Břítov (Vřítov, Řítov, Krotendorf) (42)

– vznikl mezi dvorem Papůvky, Dětrichovem a Želechovicemi na Uničovsku na levém břehu řeky Oskavy. Roku 1368 patřil, pod jménem **Wrzítow**, k pňovskému statku. Zmínky o vsi jsou ještě z let 1482 a 1493 a naposled z roku 1498. V roce 1516 byla ves již zaniklá, ležela totiž v poměrně bažinaté oblasti a na jejím místě byl postaven Řítovský rybník. Podle Nekudy (1961) tedy osada zanikla v důsledku stavby tohoto rybníka. Podle Pinkavy (1922) však osada zanikla za války mezi Jiřím Poděbradským a Matyášem Uherským (v 2. pol. 15. století) a Řítovský rybník založil roku 1510 Heralť Piňovský na pozemcích již zaniklé vsi.

Lávka (58)

– nacházela se mezi dvorem Papůvky, Štrukovem a Želechovicemi na Uničovsku. Osadu postihl stejný osud jako výše uvedený Břítov. Také patřila

roku 1368 k Pňovicím a existovala po celé 15. století. Roku 1532 byl již na jejím místě Lavecký rybník a podle Nekudy (1961) byla příčinou zániku osady jeho stavba. Podle Pinkavy (1922) však osada zanikla za stejné války jako Břítov a rybník byl založen roku 1510 Heroldem Piňovským na místě zaniklé vsi.

Držkovice

– podle Pinkavy (1922) stávaly u Plinkout (dnes katastrální území obce Dlouhá Loučka), založil je asi Drslav ze Šumvaldu někdy ve 14. století. Zmínka o obci je z roku 1464 a zanikla roku 1469.

Beranov (40)

– ves se nacházela u Velké Bystřice v blízkosti hradu Hluboký, který byl zbořen v 1. pol 15. století a stával západně od Hrubé Vody (dnes katastrální území Hluboček). Jako pustá se označuje od r. 1447. Podle Hosáka, Šrámka (1970) ves zanikla za husitských válek.

Bernartice (41)

– patřily k náměšťskému panství (Náměšť na Hané). Založeny byly roku 1536 a ještě roku 1590 byly označovány za novou ves. Historie vsi je opravdu krátká, roku 1605 jsou již podle Hosáka (1967) pusté. Toto tvrzení si však odporuje s dalším písemným zdrojem. Podle Hosáka, Šrámka (1970) zanikla patrně za třicetileté války, která však probíhala později, a to v letech 1618 – 1648.

Bouzovec (Buzovec)

– stával na domštátském statku (Domašov nad Bystřicí, dříve Domštát) na šternberském panství, zde se uvádí roku 1403, roku 1500 byl již pustý.

Dobrní (Dobrň) (44)

– ves se rozkládala na Litovelsku u Chudobína (dnes katastrální území obce Litovel) a roku 1590 patřila k chudobínskému statku. Poslední zmínka o vsi je z roku 1604. Podle Hosáka, Šrámka (1980) se patrně jedná o nynější osadu Kluzov, která vznikla na místě dřívější vsi Dobrní. Dnes je Kluzov, kterému se říkalo Staré Dobrní, součástí obce Haňovice. První zmínka o Kluzovu je z roku 1622 a stával částečně na chudobínském a haňovickém statku. Ves Dobrní pak musela zaniknout mezi lety 1604 – 1622.

Dobrava (45)

– nacházela se u obce Červenka na Litovelsku. „Připomíná se v letech 1377 – 1398 ve staré městské knize litovelské.“ (Nekuda, 1961, s. 54). Její zánik je datován pravděpodobně do 15. století.

Drumpach (Dyrnpach, Dürrenbach) (46)

– nacházel se u Choliny na Litovelsku. Zmínka o vsi pochází z roku 1365 (pod jménem **Dyernpach**), roku 1481 ještě existovala, roku 1490 již byla pustá.

Dubčov

– stával u Chabičova (dnes katastrální území obce Šternberk). Datace jeho existence chybí, znám je pouze rok 1466, kdy byl již pustý. Další zmínka o pusté vsi je podle Hosáka, Šrámka (1970) z roku 1480 (kdy se uváděla pod jménem **Dubczow**).

Kladoruby (Kladruby) (53)

– ves se nacházela u Samotíšek na Olomoucku. V letech 1131 – 1234 patřila k Metropolitní olomoucké kapitule. Další zmínky o ní však chybí, není tak známa ani doba zániku.

Lhota (Lhotka u Dolan) (60)

– ves stávala mezi obcemi Dolany a Velká Bystřice a náležela k panství Dolany. Roku 1350 byla již pustá.

Lhota (Lhotka)

– nacházela se u Veké Bystřice na Olomoucku blízko hradu Hluboký, stejně jako výše uvedený Beranov. Zmínka o existující vsi je z roku 1374, pustá byla od roku 1447 a podle Nekudy (1961) se takto zapisuje až do roku 1612.

Lhota Dobroslavova (59)

– stávala u obce Mladějovice na Šternbersku. Poprvé se uvádí roku 1295 pod jménem **Dobroslalhot**a. Podle Nekudy (1961) byla roku 1448 (tehdy pod jménem **Dobroslawa Lhota**) lénem biskupství olomouckého a roku 1569 lénem Václava Berky ze Šternberka. Zmínka o vsi je ještě z roku 1590, brzy po tomto roce zanikla.

Lhotka (Lhota)

– stávala severovýchodně od obce Majetín blízko Brodku u Přerova (spadá však ještě do bývalého okresu Olomouc). Jako ves se uvádí v letech 1354 (jako **Olhotka**) – 1409, roku 1515 pak jako pustá.

Loděničky (61)

– ves se nacházela severozápadně od obce Hraničné Petrovice na Šternbersku. Pustá byla již roku 1397 (pod jménem **Lodyenyczky**). Podle Nekudy (1961) se roku 1407 nazývala **Lhotka pustá**.

Mastník (Mostínek) (63)

– stával u Majetína stejně jako výše uvedená Lhotka. Roku 1376 náležel k tovačovskému panství (pod jménem **Mastnyk**). Roku 1481 byl pustý a uvádí se již pod jménem Mastník. Zmínka o pusté vsi je ještě z roku 1490.

Moštánky (66)

– ves stávala u Hnojic na Šternbersku. První zmínka pochází již z roku 1131, roku 1273 náležela k Mladějovicím. V letech 1397 – 1466 byla, pod jménem **Mosszanky**, součástí šternberského panství. Podle Hosáka, Šrámka (1980) zanikla za uherských válek ve 2. pol. 15. století.

Oldřichov (Oldřířov) (69)

– stával u obce Lipina u Šternberka. Pod jménem **Vlrici villa** se připomíná roku 1296. Podle Hosáka, Šrámka (1980) se roku 1398 v okolí rozšířil mor, díky němuž Oldřichov zanikl.

Ostrov (Ostrov)

– jednalo se o ves a později o olomoucké předměstí mezi městem a obcí Lazce. (Lazce jsou dnes již městskou částí Olomouce). První zmínka o vsi pochází z roku 1378. Podle Hosáka, Šrámka (1980) se roku 1616 již jednalo o olomoucké předměstí, které se nazývalo **Ostrow**. „Při vpádu Prusů a Sasů roku 1741 bylo zpusťošeno.“ (Nekuda, 1961, s. 152).

Prlov (Berlau) (72)

– nacházel se mezi Lhotou u Šternberka a obcí Štarnov a náležel Metropolitní olomoucké kapitule. Roku 1367 se uváděl pod jménem **Prlov**, roku 1510 náležel ke šternberskému panství (vlastnil ho Václav Berka ze Šternberka) a roku 1515 byl na jeho pozemcích zřízen rybník. Po třicetileté válce, konkrétně roku 1668, se uvádí jako pustý. Podle Nekudy (1961) však zanikl patrně už dříve, neboť není uváděn již v 1. pol. 16. století.

Předmostí

- „zaniklá ves, která stávala pod olomouckým hradem na levém břehu řeky Moravy.“ (Hosák, Šrámek, 1980, s. 317). V letech 1249 (jako **Predmoste**) a

1275 (jako **Przedmoste**) náležela k Metropolitní olomoucké kapitule. Doba zániku známa není.

Střítež (83)

– nacházela se u Pňovic na Litovelsku v letech 1280 – 1371, později se neuvádí a není tedy známo kdy zanikla.

Tašnov (Ťašntál, Tassenthal) (85)

– tato ves ležela mezi obcemi Dlouhá Loučka (dnešní katastrální území Dolní Dlouhá Loučka) a Paseka na Uničovsku. Náležel k sovineckému panství. Pustý byl od roku 1437 (tehdy byl uváděn pod jménem **Štasental**), není přesně známo ve kterém období existoval.

Nová Ves

– podle Hosáka (1967) zanikla u Mladějovic u Šternberka a připomíná se jen roku 1295, další informace o obci v písemných zdrojích chybí.

Veselí (Wessiedel) (88)

– stávalo západně od obce Dalov, jehož katastrální území dnes spadá pod Šternberk. Ves se připomíná v letech 1397 – 1466, tehdy náležela ke šternberskému panství. Podle Hosáka, Šrámka (1980) se v roce 1397 nazývala **Wessele** a existovala ještě v roce 1480 (jako **Wesele**). V roce 1600 byla pustá. Zanikla tedy někdy v průběhu 16. století.

Zezhule (Zezule) (91)

– ves stávala stejně jako výše zmíněná ves Veselí u obce Dalov na Šternbersku. Připomíná se v roce 1397, kdy patřila ke šternberskému panství, pustou byla od roku 1466.

Kunzendorf (56)

– nacházel se mezi obcemi Hraničné Petrovice a Jívová na Šternbersku. Roku 1448 ještě existoval pod jménem **Cunczendorf**, pustý byl roku 1531. Podle Nekudy (1961) patřila již pustá ves roku 1545 panství sovineckému.

Malá Střelná

- „stávala na jih od Jívové při ústí Střelenského potoka do Bělkovického potoka, připomíná se roku 1131.“ (Hosák, 1967, s. 298). V jiných zdrojích informace o této obci chybí.

Špicenberg (84)

– nacházel se u Domašova nad Bystřicí na Šternbersku, pustý byl od roku 1531, doba existence datována není.

Krajido (Krajid, Krajdy) (55)

– ves se rozkládala u obce Cholína na Litovelsku a náležela k panství města Olomouce. Pustá byla již roku 1536. Podle Hosáka, Šrámka (1970) existuje zmínka o pusté vsi **Kragido** z roku 1556.

Lysov (62)

– nacházel se mezi obcemi Senička a Cakov v údolí pod řekou Blatou (dnes katastrální území Senice na Hané) a patřil k Metropolitní olomoucké kapitule. Ves se připomíná roku 1353 (jako **Lissow**) a v roce 1466, kdy zde ještě stávala tvrz. V roce 1482 je na jejím místě zmiňován již jen pustý mlýn a od tohoto roku se tedy počítá za zaniklou.

Daletice

– podle Nekudy (1961) ves patřila ves olomouckému biskupství a zanikla patrně koncem 13. století. Jiné zmínky o této vsi chybí.

Příluky (74)

– nacházely se u obce Šumvald na Uničovsku, uvádějí se pouze roku 1365, rok zániku není znám.

Bělá (39)

– ležela severovýchodně od obce Tršice (14 km VJV od Olomouce). Není známo jak daleko se od obce nacházela, ale podle Baďury (1919) ležela tato pustá ves v obvodu Tršic. „Záznamy o vsi v zemských deskách jsou z roku 1356, ještě roku 1408 byla osazena, od roku 1505 je zapisována jako pustá.“ (Nekuda, 1961, str. 52).

6. 2. 1 Libavsko

Na Libavsku zanikaly obce i před rokem 1945. V roce 1950 byl však zřízen vojenský výcvikový prostor Libavá a z celkem 24 obcí, které ležely na jeho území, jich bylo 19 zrušeno a jejich převážně německé obyvatelstvo bylo odsunuto.

Problematika je, kromě volné přílohy č. 1, zpracována podrobněji i v příloze č. 10 na mapě 3: Zaniklá sídla na Libavsku po roce 1945. Na této mapě je pro úplnost zakreslena obec Nové Oldřůvky, jejíž katastr však dnes již leží mimo Olomoucký kraj a to v kraji Moravskoslezském. I když tedy není součástí sledovaného území, na tuto mapu logicky patří. Na mapě naopak chybí obec Dřemovice, která ležela 0,5 km jižně od Města Libavá a později s ním byla spojena. Dřemovice sice podle zdrojů zanikly po roce 1945, chybí však důkazy o souvislosti jejich zániku s vojenským újezdem Libavá. Proto nebyly do této mapy zakresleny. Na mapě Zaniklá sídla v Olomouckém kraji do roku 2005 (volná příloha č. 1) však nechybí. Podoba obcí před i po jejich zániku je zdokumentována ve volné příloze č. 2. V následujícím přehledu je celkem 30 zaniklých obcí Libavska.

Kožišov (Kojišov) (54)

– stával u obce Slavkov, v dnešním katastrální území Slavkov u Města Libavá (asi 6 km severně od Lipníka nad Bečvou), který patří k obci Město Libavá. Zaniklá ves, stejně jako Slavkov, patřila k Helfštýnskému zboží (Helfštýn je dnes hrad u Týna nad Bečvou). Roku 1544 jsou již zmínky o pusté vsi, stejně jako v dalších letech – 1554 a 1609 (pod jménem **Kojišov**). Později se zde začalo používat místní jméno Kožuch.

Kyljanka (Kylianka, Kyjanka, Kojenka, Kyjanice) (57)

– ves stávala jižně od obce Kozlov (dnešní katastrální území Kozlov u města Libavá, které je součástí Města Libavá). Kdy ves existovala známo není, připomíná se jen jako pustá a to v letech 1548 (**Kyjanka**) – 1573. Z roku 1741 pochází zmínka o Kyjanovském mlýnu a roku 1892 zde stávala samota Kyanitza a byla zde založena i parní pila. Samota Kyjanice i s parní pilou zanikla po roce 1945.

Meziříčsko (64)

– ves ležela u obce Velký Újezd (16 km východně od Olomouce). Jako ves se připomíná v letech 1275 (jako **Meschrrcz**) – 1368 (**Mezerzycz**). Jako pustá se označuje od roku 1548. Podle Hosáka, Šrámka (1980) bylo jméno po zpusnutí zdrobněno na Meziříčko (**Mezerziczko**), předtím se ves jmenovala **Meziříčí**.

Provodov (73)

– nacházel se také někde u obce Velký Újezd (16 km východně od Olomouce). Jako ves se připomíná pouze roku 1368 (jako **Probodow**) a od roku 1544 je pustá.

Střítež (82)

– stávala u obce Slavkov (dnes katastrální území Slavkov u Města Libavá), asi 6 km severně od Lipníka nad Bečvou. Existovala v roce 1544, v roce 1554 byla již pustá a stejně jako výše zmíněný Kožišov, patřila k hradu Helfštýnu. Zmínky o pusté vsi jménem **Třetězí** pocházejí ještě z roku 1609, později se objevilo místní jméno Čitiš.

Zbyslavice (90)

– ves se rozkládala u obce Slavkov, stejně jako výše zmíněná zaniklá ves Střítež, tj. asi 6 km od Lipníka nad Bečvou. Připomíná se pouze roku 1371 (jako **Sbislawsko**), kdy zanikla není známo. Pouze roku 1609 zde tuto ves připomínalo místní jméno Zbyzovská kluč.

Batlsdorf (37)

– bývalá ves se ležela mezi dnes zaniklými obcemi Stará Voda a Vojnovice (dnes se jedná o katastrální území Stará Voda u Města Libavá a Vojnovice, která jsou součástí Města Libavá). Ležela tedy asi 4 km východně od města Libavá a asi 28 km severně od Olomouce. Podle Malého (1931) se ves připomíná pouze jednou a to jako pustá v urbáři při Libavé roku 1581.

Dřemovice (Drömsdorf, Dremlovice) (47)

– tato osada se nacházela 0,5 km jižně od Města Libavá, v nadmořské výšce asi 542 m. První zpráva o osadě, která byla součástí panství Libavá a Budišov, pochází z roku 1456, tehdy pod jménem **Dremelsdorf**. Od roku 1581 se v obci připomíná dědičná rychta. Dřemovice byly do 2. pol. 19. století samostatnou obcí, poté byly jako osada připojeny k Městu Libavá. V roce 1900 čítala hospodářská půda v osadě 391 ha a nacházel se zde lesní revír. Osada patřila k faře v Libavé, kam chodily i děti do školy. V roce 1920 byla v osadě zřízena Zemské odborná hospodářská škola, při níž stála i meteorologická stanice.

V roce 1945 zde sídlil Sbor Národní Bezpečnosti. Podle Hosáka, Šrámka (1970) byla po roce 1945 ves zrušena.

Tab. 12: Vývoj počtu obyvatel a domů v Dřemovicích
v letech 1835 – 1921.

Rok	Počet domů	Počet obyvatel
1835	28	201
1885	32	254
1921	47	285

Pyšely (75)

– ves stávala u dnes zaniklé obce Barnov (pojmenované po svém zániku česky jako Olověná), tedy asi 10 km východně od Města Libavá. Podle Nekudy (1961) se uvádí pouze ve 14. století. Ještě v roce 1750 se část panského lesa při Barnově nazývala Dorf Pischell. Doba zániku známa není.

Fridrichswald (48)

– ves se nacházela u dnes zaniklé obce Čermná, tedy asi 8 km jihovýchodně od Města Libavá. Ke vsi patřilo 14 lánů. Připomíná se jen roku 1324, kdy už byla pustá.

Hermanstat (Hermanštat, Heřmanice)

– podle Nekudy (1961) se nacházel u dnes zaniklé obce Varhošť, která ležela asi 11 km JJZ od Města Libavá. Připomíná v letech 1275 – 1280 na Olomoucku, v roce 1394 byl pustý.

Smolná (Smolné) (80)

– ležela u Nové Vsi nad Odrou, asi 10 km SSZ od Hranic na Moravě. Jako ves je uváděna v letech 1364 (**Smolne**), 1371 (**Smolny**) a roku 1406 (**Smolnow**). Naposledy se o ní prameny zmiňují roku 1544, kdy je ves již pustá.

Barnov (Bernhau, Bärnhau, Olověná) (36)

– zaniklá obec se nacházela asi 10 km východně od Města Libavá (ležela v dnešním katastrálním území Olověná, které patří k Městu Libavá). Rozkládala se na 848 ha v nadmořské výšce 464 m.

Byla založena ve 13. nebo na počátku 14. století. Písemné prameny přinášejí první zmínky o obci v letech 1394 (jako **Bernau**) a 1408 (pod jménem **Bernow**), kdy ves náležela k Potštátu, později pak k panství Spálov. Již roku 1671 byly zmiňovány doly v Barnově, které byly otevřeny po celé 18. a 19. století. V letech 1880 – 1900 se těžila olověná ruda v tzv. barnovsko – rudoltovickém revíru (táhl se od Barnova k dnes již také zaniklým Rudoltovicím). Kopec mezi oběma obcemi se od 16. století nazýval Zienberg (dnes Olověnský vrch – 616 m n. m.). V roce 1676 (tehdejší jméno vsi bylo **Bernhaw**) měla obec 18 sedláků a 15 domkářů bez pole a ve vsi stál mlýn. Roku 1756 už v obci bylo 21 sedláků, 9 zahradníků a 6 domkářů. Barnov byl čistě zemědělská obec, v roce 1900 zahrnovala hospodářská půda 822 ha. V obci se nacházely jeden větrný a dva vodní mlýny, dvě pily, dále lesní revír lichtenštejnského velkostatku, záložna a hasičský spolek (založený roku 1894). Farní kostel Všech svatých z roku 1792 stál na hřbitově, fara zde byla již od roku 1408, ale za třicetileté války zanikla (foto 33). Obec pak proto spadala pod duchovní správu v Potštátě. V roce 1785 byla fara obnovena. Škola v Barnově existovala od roku 1804, v roce 1900 měla jednu třídu (foto 33).

Tab. 13: Vývoj počtu obyvatel a domů v Barnově
v letech 1835 – 1930.

Rok	Počet domů	Celkový počet obyvatel	Počet českých obyvatel
1835	68	446	
1880	76	476	4
1900	75	400	9
1921	87	347	5
1930	75	353	10

Po roce 1946 bylo zdejší obyvatelstvo vysídleno a po roce 1949 byla obec přejmenována česky jako Olověná (podle dřívější těžby olovené rudy). Dnes je uváděna opět pod názvem Barnov. Na místě bývalé obce dnes stojí pomník pořízený zdejšími rodáky (foto 38). Foto 34 – 36 zachycují postupně chátrající kostel, foto 37 pak zbytky hřbitova.

Bělá (Seibersdorf) (38)

– ves ležela 4 km západně od Města Libavá a 12 km východně od Šternberka (dnes se jedná o katastrální území Bělá u Města Libavá), v nadmořské výšce 570 m a její katastr zaujímal 697 ha.

Nejstarší historická zmínka o obci pochází z roku 1403, dále z let 1448 (pod jménem **Biela**) a 1678, kdy se ves nazývala **Seiffersdorf**. Český název obce byl do roku 1918 **Hučovice** nebo **Hunčovice**, po tomto roce pak Bělá. Byla to zemědělská horská obec, jejíž hospodářská půda měla v roce 1900 rozlohu 680 ha. V obci stál mlýn (foto 40), lom, mlátičí družstvo (od roku 1911) a hasičský spolek (od roku 1900). Nacházela se zde také škola (foto 39), která měla v roce 1900 jednu třídu.

Tab. 14: Vývoj počtu obyvatel a domů v Bělé
v letech 1835 – 1930.

Rok	Počet domů	Celkový počet obyvatel	Počet českých obyvatel
1835	39	242	-
1880	43	283	0
1900	44	310	0
1921	46	277	3
1930	49	260	1

Foto 42 znázorňuje pozůstatek obce – pobořený pomník.

Čermná (Gross Dittersdorf) (43)

– dnes zaniklá obec ležela asi 8 km JJV od Města Libavá (jedná se o dnešní katastrální území Čermná u Města Libavá) na silnici, která vedla mezi dnes zaniklými obcemi Milovany a Nová Ves nad Odrou. Její katastr pokrýval 1431 ha v nadmořské výšce 560 m.

Byla založena kolem roku 1324, nazývala se **Dytreichsdorf** a založil ji Petr z Čáslavic, který zde byl rychtářem. Ves byla na počátku 14. století pustá a právě kolem roku 1324 byla osazena obyvateli ze Starého Dytreichsdorfu. Roku 1535 náležela k biskupském lénu Velká Střelná. Již koncem 17. a v 18. století zde byla písčité, kamenitá půda trpící nedostatkem vláhy. V roce 1676 bylo v obci, kromě rychtáře, 24 sedláků, 2 zahradníci a 13 domkářů bez pozemků. V roce 1750 to bylo již 21 sedláků, 15 zahradníků a 15 domkářů. V roce 1756 bylo ve vsi 59 domů a dalších 10 domů výměnkářských. V roce 1820 měla ves již 165 domů a k obci patřila i kolonie Ascherwinkel s 18 domy, která byla založena roku 1785. Tato zemědělská obec měla v roce 1900 celkem 1395 ha hospodářské půdy, v obci byl lesní revír velkostatku Velká Střelná. V roce 1911 zde stály dva mlýny, další dva větrné mlýny a tři pily (v roce 1942 již jen jedna). Dále se zde nacházel lom, záložna, pošta, hasičský spolek (založený roku 1893), pěvecký a hudební spolek (od roku 1920). Farní kostel sv. Máří Magdalény (fota 43 a 44) stával uprostřed hřbitova již v 16. století. Znovu postaven byl v roce 1783 a v roce 1846 pak přestavěn. Od roku 1599 patřila ves k faře v Jestřabí (dnes se jedná také o zaniklou obec, která ležela 8 km ZJZ od Černé). Škola (fota 43 a 44) byla ve vsi zřízena od roku 1779 (stejně jako kostel sloužila i obci Nová Ves nad Odrou, která je dnes také zaniklá a ležela 2,5 km ZJZ od Čermné). V roce 1882 byla postavena škola nová.

Obec se v 16. – 18. století nazývala česky **Černá (Czierna, Czierne)**, v 19. století pak **Čermá** a na jeho konci **Čermné** a to až do roku 1918. Po tomto roce pak **Čermná**.

Tab. 15: Vývoj počtu obyvatel a domů v Čermné
v letech 1835 – 1930.

Rok	Počet domů	Celkový počet obyvatel	Počet českých obyvatel
1835	109	933	-
1869	124	992	-
1880	135	992	0
1900	135	892	1
1910	159	857	3
1921	158	743	11
1930	137	674	12

Na místě bývalé obce dnes stojí pomník postavený místními rodáky (fota 45 a 46).

Heřmánky (Hermsdorf) (49)

– bývalá obec stávala 12 km JJV od Města Libavá a 4 km SZ od obce Potštát blízko pramene říčky Veličky (dnes se jedná o katastrální území Heřmánky u Města Libavá). Rozloha obce byla 448 ha a nacházela se v nadmořské výšce 550 m.

V písemných pramenech se ves připomíná v letech 1394 (jako **Herrmannsdorf**) a 1408 (**Herzmanycze**). V roce 1582 byla označována jako pustá ves **Herrnsdorf**, obnovena byla roku 1711 parcelací dvora. Před rokem 1848 náležela k potštátskému panství. Od roku 1821 se nacházela poblíž obce sklárna (foto 49). Provoz sklárny byl ukončen roku 1908. Na místě zrušené obce dnes sklárnu připomínají základy bývalých budov a vodní nádrž (foto 50). V obci stál také mlýn, škola (zřízena v roce 1790) a kaple (foto 48). Do roku 1923 byla osadou blízké obce Boškov.

Jako Heřmánky se obec nazývala od roku 1924, do té doby jako **Heřmanice**.

Tab. 16: Vývoj počtu obyvatel a domů v Heřmánkách
v letech 1835 – 1930.

Rok	Počet domů	Celkový počet obyvatel	Počet českých obyvatel
1835	18	96	-
1900	19	-	-
1930	25	120	6

Jestřabí (Habicht) (51)

– bývalá obec se nacházela 19 km VSV od Olomouce a 10 km JJZ od Města Libavá v dnešním katastrálním území Jestřabí, které patří k Městu Libavá. Ležela v 596 m n. m. na ploše 533 ha.

Poprvé se připomíná v roce 1447 (**Gestrzebie**). V roce 1492 pak již jako pustá (**Gestrzebij**) patřila k panství Velká Bystřice a zničena byla patrně za husitských válek. V polovině 16. století byla opět obnovena. Jednalo se o čistě zemědělskou horskou obec, která měla v roce 1900 516 ha hospodářské půdy. Nacházel se zde lesní revír velkostatku olomoucké kapituly Velká Bystřice, dva mlýny (vodní a větrný), zemědělský spolek pro horské obce (z roku 1911), záložna, hasičský spolek (od roku 1889) a katolická fara s kostelem Nejsvětější Trojice ze 16. století (foto 51). Foto 53 a 54 zachycují již jen jeho trosky. Zdejší škola měla v roce 1900 jednu třídu.

Tab. 17: Vývoj počtu obyvatel a domů v Jestřabí
v letech 1835 – 1930.

Rok	Počet domů	Celkový počet obyvatel	Počet českých obyvatel
1835	65	442	-
1880	69	462	2
1900	71	498	4
1921	71	400	3
1930	79	359	3

Keprtovice (Geppertsau, Údolná) (52)

– čistě německá zaniklá obec dříve stávala 5,5 km JV od Města Libavá při silnici mezi Městem Libavá a Potštátem. Obcí protékal Libavský potok. Její katastr pokrýval celkem 577 ha v nadmořské výšce 540 m.

Keprtovice jsou poprvé zmiňovány roku 1581, ale existovala již v 15. století a náležela k panství Libavá. Místní pole byla kamenitá s nedostatkem vláhy. Lidé se živili nádeničinou, v zimě výrobou předmětů ze dřeva nebo tkalcovstvím. Hospodářská půda zaujímala k roku 1900 v obci 556 ha. Nacházel se zde mlýn, záložna, hasičský spolek (od roku 1897) a katolický lidový spolek (od roku 1924). Také zde stávala kaple sv. Jiří, která byla postavena v letech 1858 – 1860 (foto 59). Ves náležela k faře v Libavé. V obci se vyučovalo od roku 1794 v obecní pastoušce, škola byla postavena až roku 1826, v roce 1900 měla jednu třídu.

Tab. 18: Vývoj počtu obyvatel a domů v Keprtovicích
v letech 1835 – 1930.

Rok	Počet domů	Celkový počet obyvatel	Počet českých obyvatel
1835	51	344	-
1880	57	382	0
1900	60	342	0
1921	68	290	0
1930	71	299	0

Obec byla po odsunu německých obyvatel v roce 1949 přejmenována česky jako Údolná. Zaniklou obec připomíná i kříž u silnice (foto 58).

Milovany (Milbes) (65)

– tato zaniklá obec se nacházela 8 km JV od Města Libavá, v nadmořské výšce 530 m v dnešním katastrálním území Milovany, které patří k obci Město Libavá. Severním koncem obce procházela silnice mezi Městem Libavá a

Potštátem (foto 59), která v obci odbočovala směrem k dnes zaniklé obci Čermná. Katastrální výměra obce byla 1191 ha.

Nejstarší písemná zmínka o obci pochází z let 1394 (**Milbans**) a roku 1408 (**Milowany**). V 15. století zpustla, v 2. polovině 16. století byla obnovena pod jménem **Nové Milovany**. Poté zpustla znovu a před rokem 1620 byla opět obnovena. Obec náležela před rokem 1848 k potštátskému panství. V letech 1656 – 1676 zde bylo, kromě rychtáře, 18 sedláků, 2 zahradníci a 4 chalupníci bez pole. V roce 1900 měly Milovany 1168 ha hospodářské půdy. Nacházel se zde vodní a větrný mlýn, pila, dva peněžní ústavy (Raiffeisenka a Kontribuční fond), četnická stanice, hasičský spolek (od roku 1895) a divadelní spolek (založený roku 1935). Poštu měly Milovany v dnes zaniklé obci Čermná. Katolická fara, která v obci byla již roku 1408, zanikla za třicetileté války a v roce 1784 byla opět obnovena. Kostel sv. Kateřiny, který stával uprostřed hřbitova, se v obci nacházel také již roku 1408. Asi od roku 1560 byl obsazen evangelíky a obec až do roku 1786 spadala pod faru v Potštátě. Původně dřevěný kostel byl znovu postaven roku 1730 (foto 60). Foto 61 zachycuje zbytky bývalého hřbitova. Od roku 1784 patřila k zdejší faře dnes zaniklá obec Zigartice. Škola byla v Milovanech již roku 1779 (ke škole spadaly i Zigartice), v roce 1890 byla postavena nová školní budova. V roce 1900 měla dvě třídy.

Tab. 19: Vývoj počtu obyvatel a domů v Milovanech
v letech 1835 – 1930.

Rok	Počet domů	Celkový počet obyvatel	Počet českých obyvatel
1835	61	385	-
1869	67	490	-
1880	72	550	0
1900	72	520	3
1910	105	516	0
1921	105	467	3
1930	77	424	5

Nepřívaz (Epperswagen) (67)

– tato obec dříve ležela v 590 m n. m., na katastru o rozloze 1333 ha, asi 15 km VSV od Olomouce a asi 10 km od Města Libavá.

Poprvé byla písemně zmíněna v roce 1364 (**Neprzywias**), v roce 1406 pak pod jménem **Neprzywazie**. Náležela k panství Velká Bystřice. Po třicetileté válce byla osídlena německými kolonisty. V roce 1900 vlastnila tato horská zemědělská obec 1316 ha půdy pro hospodaření. Nacházel se zde lesní revír velkostatku olomoucké kapituly Velká Bystřice, který vlastnil i velký břidlicový lom blízko obce. Byl zde větrný mlýn (foto 64), záložna, od roku 1885 hasičský a od roku 1924 divadelní spolek. Stávala zde kaple Nejsvětějšího Srdce Ježíšova a obecná škola s jednou třídou v roce 1900. Český název obce byl až do roku 1918 **Nepřívazy**.

Tab. 20: Vývoj počtu obyvatel a domů v obci Nepřívaz
v letech 1835 – 1930.

Rok	Počet domů	Celkový počet obyvatel	Počet českých obyvatel
1835	55	419	-
1880	61	370	7
1900	64	425	1
1921	69	418	9
1930	69	403	4

Na místě, kde obec stávala, nechali zdejší rodáci vybudovat pomník (fota 65 a 66).

Nová Ves nad Odrou (Neueigen) (68)

– obec ležela 8 km jižně od Města Libavá a procházela jí silnice mezi Městem Libavá a Lipníkem nad Bečvou, ve vsi z ní odbočovala ještě silnice do dnes zaniklé Čermné. Ležela v 580 m n. m. a pokrývala 1605 ha.

Byla založena někdy v 2. pol. 16. století, roku 1570 se v písemných pramenech objevuje jako **Oderberg**, název Neueigen se objevuje až v pobělohorské době. Obec vznikla oproti ostatním obcím Libavska později také díky neúrodné štěrkovité půdě. Zdejší obyvatelstvo se kromě zemědělství zabývalo výrobou dřevěných lžic. Pěstovalo se zde žito, oves a len, výnosy však byly velmi nízké. V roce 1900 pokrývala hospodářsky obdělávaná půda 1589 ha.

Již v 16. století stál na řece Odře mlýn (fota 70 a 71), ve vsi byly dva rybníky, lesní revír hranického velkostatku, kromě výše zmíněného vodního i mlýn větrný, záložna (Raiffeisenka), hasičský spolek (od roku 1900) a poštu měla obec v zaniklé Čermné. V obce stávala škola z roku 1853, která měla v roce 1900 jednu třídu.

K obci patřila samota myslivna „U zeleného kříže“ – Beim grünen Kreuz (český název je zachován dodnes jako místní jméno, foto 68) a skupina roztroušených chalup. Do roku 1918 se česky jmenovala **Nová Ves**.

Tab. 21: Vývoj počtu obyvatel a domů v Nové Vsi nad Odrou v letech 1835 – 1930

Rok	Počet domů	Celkový počet obyvatel	Počet českých obyvatel
1835	46	335	-
1880	46	271	0
1900	69	492	0
1921	50	248	3
1930	54	255	4

V místě zaniklé obce dnes stojí pomník vybudovaný zdejšími rodáky (foto 69).

Olejovice (Őlstadt) (70)

– zrušená obec se nacházela 5 km jižně od Města Libavá, při silnici do Lipníka nad Bečvou, v dnešním katastrálním území Olejovice. Ležela v 590 m n. m. a zaujímal nejmenší plochu ze všech obcí na Libavsku – 246 ha.

Kdy byly Olejovice založeny známo není. V letech 1535 – 1545 se uváděla při panství Libavá pustá ves **Oltstat**. Podle urbáře města Libavá byla před rokem 1581 opět obnovena (jako **Olstath**). V roce 1584 ves zcela vyhořela a později byla opět vystavěna. Název obce pochází pravděpodobně od zaměstnání zdejších obyvatel, kteří zpracovávali lněný olej. Nacházely se zde silně kamenité pozemky, trpící suchem. K obci patřil mlýn na řece Odře, který stával již v 18. století (foto 75). Od roku 1792 až do počátku 19. století měla obec pilu, v roce 1900 pak 238 ha hospodářské půdy, dále záložnu a hasičský spolek (od roku 1902). Stála zde kaple sv. Jana Nepomuského roku 1830 (foto 72), zbytky kaple pak zachycuje foto 73. Obec náležela k farnímu kostelu v Libavé. Škola zde byla založena v roce 1789 a to v domku učitele Karla Zinka. Nová školní budova byla postavena v roce 1854. Do roku 1884 byly Olejovice částí Města Libavá.

Tab. 22: Vývoj počtu obyvatel a domů v Olejovicích
v letech 1835 – 1930

Rok	Počet domů	Celkový počet obyvatel	Počet českých obyvatel
1835	28	184	-
1900	30	173	0
1921	34	164	0
1930	32	163	1

Ranošov (Prusinowitz) (76)

– obec se nacházela v 550 m n. m. 15 km jižně od Města Libavá a asi 7 km SSZ od Lipníka nad Bečvou, v dnešním katastrálním území Ranošov.

Nejstarší písemná zmínka o obci je z roku 1355 (**Ranosow**), roku 1447 je pak zmiňována při hradu Helfštýn. Od poloviny 15. století do 16. století byla pustá a v roce 1656 opět obnovena. Od roku 1718 se začala objevovat pod jménem **Neú Prusenitz**. Sídlil zde lesní revír velkostatku Veselíčko, obecná škola a od roku 1925 hospodářský spolek.

Tab. 23: Počet obyvatel a domů v Ranošově
v letech 1835 a 1930.

Rok	Počet domů	Celkový počet obyvatel	Počet českých obyvatel
1835	38	304	-
1930	47	246	8

Po odsunu zdejších obyvatel po 2. světové válce byla ves v roce 1950 zrušena.

Rudoltovice (Rudelzau) (78)

– ves ležela 7 km východně od Města Libavá, na stráni, která se zvedala jižně od řeky Odry, při silnici mezi Potštátem a obcí Podlesí. U severního konce obce odbočovala od tohoto tahu silnice k Městu Libavá. Rozkládala se na 2432 ha v nadmořské výšce 594 m v dnešním katastrálním území Rudoltovice, které náleží k Městu Libavá

Počáteční zmínky o obci pocházejí z let 1394 (**Rudolsan**) a 1408 (**Rudolticze**), jméno Rudoltice se zachovalo až do roku 1918. Stejně jako ve výše zmíněném Barnově se zde těžilo olovo a také stříbro, těžba olova pak pokračovala v 19. století v barnovsko – rudoltovickém revíru. V roce 1676 bylo ve vsi 34 sedláků, z nichž jeden byl rychtář, 4 zahradníci a 19 chalupníků bez pole. Obyvatelstvo se živilo hlavně zemědělstvím a dobytčářstvím.

V roce 1900 se v obci udává 2367 ha hospodářské půdy. V roce 1926 bylo v obci 28 živnostníků, vodní mlýn – Neumühle (foto 85), větrný mlýn a pila. Dále se zde nacházely dva peněžní ústavy Landwirtschaftl. Genossenschaftskassa a Raiffeisenka (od roku 1892), pošta (foto 81), hasičský, pěvecký a všeodborový spolek, četnická stanice a v roce 1930 tu stály celkem 4 hostince.

Původní dřevěný kostel vyhořel 22. 4. 1758 spolu s dvěma třetinami obce. Nový barokní kostel sv. Mikuláše byl vystavěn v letech 1758 – 1760 a restaurován v letech 1919 a 1923 (foto 80). Hřbitov kolem kostela byl zrušen

roku 1852. Fara, která se připomíná už roku 1408, zanikla v reformační době koncem 16. a počátkem 17. století. Ves pak náležela k faře v Potštátu. Fara byla znovu obnovena roku 1781.

Škola v Rudoltovicích existovala již roku 1779, ale vlastní školní budova byla postavena až v roce 1817 a v roce 1887 byla vyvýšena na jedno patro. V roce 1900 měla škola tři třídy, později čtyři. Kromě obecné školy zde byla od roku 1925 zřízena i dvouletá lidová zemědělská škola.

Tab. 24: Vývoj počtu obyvatel a domů v Rudoltovicích
v letech 1835 – 1930.

Rok	Počet domů	Celkový počet obyvatel	Počet českých obyvatel
1835	140	947	-
1869	154	1207	-
1880	167	1203	2
1900	173	1088	1
1910	231	1081	5
1921	277	998	5
1930	188	1063	19

Po skončení 2. světové války bylo zdejší obyvatelstvo odsunuto a po vzniku vojenského prostoru byla ves postupně demolována. V dolní části bývalé obce, u cesty do Podlesí, nechali místní rodáci postavit pomník obce (foto 86).

Smilov (Schmeil) (79)

– tato dnes již zaniklá obec se nacházela 4 km od Města Libavá. Tehdy přes ní procházela okresní silnice z Města Libavá do Olomouce. Ležela v dnešním katastrálním území Smilov u Města Libavá, ve výšce asi 580 m n. m. a její rozloha byla 1354 ha.

Založení obce je datováno do roku 1377, roku 1456 se písemně uvádí jako **Smylov** a roku 1504 jako **Schmeil**. K roku 1581 je při obci uváděn mlýn s pilou a větrný mlýn. Roku 1900 pokrývala hospodářská půda obce 1323 ha.

V obci bylo dobytčářské družstvo, olejna, větrný mlýn (foto č. 90), dvě pily, břidlicový lom, záložna, spolky – hasičský a katolický lidový. Poštu a četnickou stanici měla obec v zaniklé Velké Střelné. K obci patřily také dvě samoty – vodní mlýny Schmeilermühle a Mackelmühle (foto 88), který patřil ke Smilovu od roku 1769, předtím náležel k Libavé.

Od roku 1892 měl Smilov vlastní železniční zastávku (foto 87) na trati z Olomouce do Krnova, která byla vzdálena od obce 4 km, stanice však byla v Domařově nad Bystřicí.

Kostel sv. Jana Křtitele byl znovu vystavěn v roce 1595, roku 1815 byl opraven a roku 1821 byla ke kostelu přistavěna věž (foto 89) . Fara byla při kostele zřízena roku 1883.

Škola byla zřízena roku 1785 v obecním domku, ve kterém bydlel i obecní pastýř. Nová školní budova byla postavena roku 1798, ale v roce 1817 vyhořela, znovu postavena byla v roce 1862.

Tab. 25: Vývoj počtu obyvatel a domů ve Smilově
v letech 1835 – 1930.

Rok	Počet domů	Celkový počet obyvatel	Počet českých obyvatel
1835	83	597	-
1869	90	658	-
1880	102	697	0
1900	110	734	0
1910	144	738	9
1921	144	699	12
1930	129	691	2

Obec byla zničena po vzniku vojenského prostoru Libavá. V prostoru u bývalého kostela se dnes nachází pomník od místních rodáků. Jeho součástí je torzo původního pomníku padlým v 1. světové válce (foto 91).

Stará Voda (Altwasser) (81)

– obec se rozkládala na 755 ha, v nadmořské výšce asi 517 m, v dnešním katastrálním území Stará Voda u Města Libavá, při silnici z Města Libavá do Budišova nad Budišovkou, asi 4 km SV od Města Libavá.

První písemná zmínka o obci pochází z roku 1456 (**Altenwasser**), ale založena byla již v polovině 13. století. Podle historických písemností to byla nejbohatší obec libavského panství. Měla úrodnější půdu než jiné obce panství, byla totiž směrem k severu více chráněna a k jihu více otevřena.

Počátkem 19. století zde stávaly dva šenky, byli zde pekaři, řezníci a další živnostníci. Počátkem 20. století pokrývala hospodářsky obdělávaná půda v obci 732 ha. Dále jsou v té době v obci doloženy tři břidlicové lomy, vodní a větrný mlýn, cihelna, záložna a ze spolků to byly: hasičský, zemědělský, katolický lidový a okrašlovací.

Nacházel se zde významný poutní kostel sv. Jakuba Většího a sv. Anny z roku 1688 s klášterní kolejí piaristů (foto 92). Kostel byl vystavěn v letech 1681 – 1688 podle plánů císařského architekta Giovanniho Pietra Tencally. V roce 1784 byla při kostelu zřízena farnost. Díky poutníkům, kteří kostel každoročně navštěvovali, měla obec značné zisky. Na místě pozdějšího kostela stála původní kaple sv. Anny a nedaleko ní pak ještě starší kostelíček sv. Jakuba. V roce 1703 byla vystavěna nová kaple sv. Anny u Královské studánky (foto 94). Klášter piaristů byl v roce 1922 předán benediktům a v roce 1930 pak oblátům. Dnes jsou z kláštera zachovány pouze zbytky zdiva a studna na bývalém nádvoří (foto 95).

Při klášteře byla i škola, která byla v letech 1695 – 1774 gymnáziem. V roce 1837 měla škola 60 žáků, v roce 1900 jednu třídu.

Tab. 26: Vývoj počtu obyvatel a domů ve Staré Vodě
v letech 1835 – 1930

Rok	Počet domů	Celkový počet obyvatel	Počet českých obyvatel
1835	52	304	-
1880	58	407	0
1900	62	375	7
1921	77	349	5
1930	76	327	0

Z bývalé obce byl zachován pouze poutní kostel. I když byl také devastován, po roce 1991 se dočkal rozsáhlé rekonstrukce (foto 96) . V 90. letech byly také obnoveny poutě do Staré Vody na svátek sv. Anny

Varhošť (Haslicht) (86)

– ves ležela 17 km východně od Olomouce a 11 km JJZ od Města Libavá, v dnešním katastrálním území Varhošť, v nadmořské výšce asi 600m a měla rozlohu 1365 ha.

Nejstarší písemná zmínka o vsi pochází z roku 1131 (**Vargosci**), kdy patřila k olomoucké kapitule. V roce 1380 (jako **Warhoscz**) byla biskupským lénem. V 2. pol. 16. století byla obec povýšena na městečko, po třicetileté válce práva ztratila a opět byla jen vsí. Od roku 1656 se začalo objevovat německé jméno **Haslicht**.

V roce 1900 se v této zemědělské horské obci uvádí 1344 ha hospodářské půdy. Sídlil zde lesní revír Velkostatku olomoucké kapituly Velká Bystřice, jeho majetkem byla i pila na Odře a dva mlýny (fota 99 a 100). V obci se nacházela záložna a od roku 1890 také hasičský spolek. V obci stála kaple sv. Notburgy i hostinec(foto 101). Byla zde i obecná škola (od roku 1888), která měla v roce 1900 jednu třídu.

Tab. 27: Vývoj počtu obyvatel a domů ve Varhošti
v letech 1835 – 1930

Rok	Počet domů	Celkový počet obyvatel	Počet českých obyvatel
1835	58	422	-
1880	60	430	0
1900	68	382	0
1921	65	335	8
1930	68	349	10

Po vzniku vojenského prostoru potkal obec Varhošť podobný osud jako ostatní zdejší obce.

Velká Střelná (Gross Waltersdorf) (87)

– tato ves se rozkládala 6,5 km JJZ od Města Libavá na soutoku několika potůčků, v nadmořské výšce 570 m, v dnešním katastrálním území Velká Střelná na 1834 ha.

Název obce je odvozen od „Střelenského“ lesa a potoka, tyto části jsou jmenovány roku 1203 v listině markraběte Jindřicha Vladislava. Samotná obec je poprvé písemně připomínána roku 1382 jako **Strzielna**. Ve 14. a 15. století byla alodním statkem, od počátku 16. století biskupským lénem. Ve 2. pol. 17. století a v 18. století zde stály selské domy, 14 panských budov, zámek, dvůr s několika budovami, ovčárna, pivovar, sladovna, myslivna, palírna a drábův byt. K roku 1749 se zde uvádí 26 sedláků, 32 zahradníků, 36 domkářů a 16 podruhů a poměrně málo řemeslníků: řezník, švec, bednář, tkadlec a dva kováři.

Jednalo se o zemědělskou obec, ve které nechyběla místní průmyslová výroba. V roce 1900 dosahovala hospodářsky obdělávaná půda 1793 ha. V obci stávaly dvě pily, vyrábělo se zde dřevěné zboží a dřevěné uhlí, byl zde vodní a větrný mlýn, výrobní sodové vody, lihovin a tavírny laku. Sídlil zde lesní velkostatek a tyto družstva: mlátičí, elektrické a zemědělské. V obci nechyběl konzum, záložna, pošta dva lékaři, nemocniční pokladna a také řada spolků: hasičský,

rybářský, divadelní, pěvecký, odborový kameníků, zemědělský, Dělnického domu a všeodborový.

Od 16. až do počátku 20. století se ve zdejších lomech lámala břidlice (foto 109). Zpracovávala se na pokrývačské a školní tabulky, pamětní desky nebo brousky na srpy a kosy. Jihozápadní důl patřil před válkou Olomoucké akciové společnosti a východní místnímu soukromníkovi Huterovi. Doly zůstaly zaplaveny vodou, přestaly pracovat díky obtížnému přístupu a silné konkurenci pálených střešových břidlic a eternitu.

Zdejší farní kostel sv. Mikuláše je v písemnostech zmiňován až roku 1570 (foto 108). Fara zanikla za třicetileté války, znovu postavena byla roku 1787. Kostel byl znovu vystavěn roku 1752 a roku 1847 byl restaurován po požáru způsobeném bleskem.

Školní vyučování probíhalo již od roku 1707. Stará školní budova byla přestavěna roku 1929. V obci byly i živnostenská pokračovací a hospodářská pokračovací škola, která byla v roce 1929 zavřena pro nedostatek žáků.

Tab. 28: Vývoj počtu obyvatel a domů ve Velké Střelné
v letech 1835 – 1930.

Rok	Počet domů	Celkový počet obyvatel	Počet českých obyvatel
1835	181	1392	-
1869	203	1767	-
1880	228	2050	1
1900	237	2182	0
1910	269	2064	0
1921	273	1842	15
1930	293	1927	32

U místa, kde stával kostel, se nachází pomník od zdejších rodáků (foto110) jako vzpomínka na zničenou obec.

Vojnovice (Kriegsdorf) (89)

– tato ves měla rozlohu 535 ha a ležela 5 km východně od Města Libavá při silnici mezi Městem Libavá a dnes zaniklými Rudoltovicemi v dnešním katastrálním území Vojnovice. Rozkládala se v údolí řeky Odry ve 475 m n. m. a kolem se zdvihaly kopce až do výšky 613 m n. m.

Poprvé je ves v historických pramenech zmiňována až k roku 1504 a to jako **Kriegszdorf**, české jméno **Wogrowice** se začalo objevovat až v polovici 19. století. Do roku 1875 byly Vojnovice součástí Libavé.

V roce 1900 měla tato zemědělská obec 520 ha hospodářsky obdělávané půdy. V roce 1929 měla obec vodní družstvo, mlýn, výrobu lihovin, sýrů, záložnu a hasičský, zemědělský a všeodborový spolek.

Uprostřed zdejšího hřbitova stával kostel Nejsvětější Trojice (foto 112). Do roku 1789 patřila obec k faře v Libavé, poté do Staré Vody.

Od roku 1779 se v obci vyučovalo, nová školní budova byla postavena v roce 1787 a v letech 1845 – 1846 byla přestavěna.

Tab. 29: Vývoj počtu obyvatel a domů ve Vojnovicích
v letech 1835 – 1930

Rok	Počet domů	Celkový počet obyvatel	Počet českých obyvatel
1835	36	161	-
1880	44	280	0
1900	47	247	1
1921	60	231	0
1930	49	222	1

I v této zaniklé obci nechybí pomník od místních rodáků (foto 114). Pomník byl původně zhotoven padlým vojákům v první světové válce (foto 113).

Zigartice (Siegertsau, Mastník) (92)

– tato ves stávala 5 km JV od Města Libavá, rozkládala se na 636 ha v nadmořské výšce

520 m. Jižním koncem vsi procházela silnice z Města Libavá do Potštátu. První zmínky o obci pochází z let 1394 (**Sighartau**) a 1408 (**Zygharticze**), od tohoto roku náležela k potštátskému panství. K roku 1547 je při vsi zmiňován pustý hrad Zyghart. Již v roce 1657 se při dědičné rychtě (fota 117 a 118) připomíná mlýn, který v obci stál až do jejího zániku.

V roce 1900 měla obec 613 ha hospodářské půdy, byla zde záložna, hasičský, zemědělský a divadelní spolek.

Stávala zde filiální kaple sv. Jana Nepomuského z roku 1792 (foto 117) . Obec patřila k faře v dnes zaniklých Milovanech a až do roku 1804 navštěvovali děti i zdejší školu. Poté byla v Zigarticích také postavena škola (fota 115 a 116), která byla v roce 1928 přestavěna.

Tab. 30: Vývoj počtu obyvatel a domů v Zigarticích
v letech 1835 – 1930

Rok	Počet domů	Celkový počet obyvatel	Počet českých obyvatel
1835	43	275	-
1880	50	325	0
1900	49	303	0
1921	68	283	0
1930	52	300	6

Po vzniku vojenského prostoru byla již pustá obec roku 1949 přejmenována na **Mastník** a poté stejně jako ostatní obce zdemolována.

6. 3 Prostějovsko

Na Prostějovsku, tedy na území bývalého okresu Prostějov, zanikaly sídla nejvíce v 15. a 16. století. Část Dražanské vrchoviny, která zasahuje do Olomouckého kraje a její zaniklá sídla, je zpracována v podkapitole č. 6. 3. 1.

Ostatních 23 zaniklých sídel Prostějovska je zaznamenáno v následujícím přehledu. V celé oblasti pak bylo nalezeno celkem 33 zaniklých sídel.

Bukovina (97)

– ves náležela konickému panství, existují mírné rozdíly v lokalizaci. Podle Hosáka (1967) stávala mezi obcemi Dzbel a Ladín (katastrální území obce Konice), avšak podle Hosáka, Šrámka (1970) ves stávala mezi Skřípovem a Runářovem (jedná se o stejné katastrální území). Oblasti od sebe příliš vzdálené nejsou, jedná se bezesporu o tutéž ves, v obou zdrojích souhlasí totiž i doba, kdy je ves uváděna, a to rok 1351. Doba zániku však zmiňována není.

Kloboučky (Klobučky) (103)

– nacházely se na plumlovském panství mezi Seloutkami a Čechovicemi u Prostějova. (katastrální území obce Prostějov). Zprávy o vsi jsou z roku 1355, roku 1437 bylo ve vsi kromě dvoru se dvěma poplužními ještě další příslušenství a podle Janouška (1938) se ves k tomu to datu nazývala jako **Klobuky**. Roku 1464 se zde nacházel již jen poplužní dvůr. Tento dvůr, zvaný „klobučký“, je zmiňován i roku 1480 a podle Nekudy (1961) patrně pohltit pozemky vsi. Podle Janouška (1938) není známo kdy a za jakých okolností vesnice zanikla, v 16. století byla již pustá.

Lhota (104)

– podle Hosáka (1967) existovaly dvě Lhoty. Jedna bývala u Určic na Prostějovsku a druhá mezi obcemi Alojzov, Myslejovice a Vincencov, jedná se ale o jednu a tutéž zaniklou ves. Podle Nekudy (1961) se jedná o Lhotu u Otaslovic. Připomíná se již roku 1317 a to jako Hrelova Lhota. Podle Hosáka, Šrámka (1970) se však tato zaniklá ves jmenovala Lhota Křelova. „Roku 1377 patřila hradu Otaslavice, zprávy o ní jsou ještě z roku 1382 (**Lhota**), 1398 a 1420.“ (Nekuda, 1961, s. 61). Podle Hosáka, Šrámka (1970) zanikla patrně za

uherských válek v 2. pol. 15. století , protože roku 1492 se již označuje za pustou.

Mitrov (Mitrovic, Mitrůvky) (110)

– nacházel se poblíže výše zmíněné Lhoty u obce Určice. Podle Janouška (1938) se pravděpodobně jedná o dvě sídla ale podle Hosáka (1980) lze tuto doměnku vyvrátit, neboť na katastrálních mapách z konce 19. století se toto jméno vyskytuje jen jednou. Ves se připomíná v letech 1368 (jako **Mitrowicz**), 1391 (**Mytruowky**), 1397 (**Mytrowky**) a 1409 (**Mytrow**). Podle Nekudy (1961) je už roku 1511 uváděna jako pustá a začátkem 17. století byla porostlá lesem. Podle Hosáka , Šrámka (1980) zanikla v 2. polovině 15. století za uherských válek.

Rakousky (Rakousy) (116)

– ves ležela mezi Prostějovem a Bedihošticí a poprvé se připomíná roku 1356 (jako **Racus**), dále roku 1406 jako **Rakusky** a patřila k prostějovskému klášteru. Ves byla podle Hosáka (1967) již před rokem 1490 pustá. Podle Hosáka, Šrámka (1980) pozemky vsi odkoupila vrchnost a na jejich místě založila rybníky.

Šeborovice (121)

– nacházely se u Dětkovic u Prostějova. Podle Nekudy (1961) není známo ve kterém období existovaly, ale zaniklé už byly patrně roku 1481, neboť jako **Sseborowicze** se nazývají jen místní nivy. Vysloveně jako pusté se Šeborovice označují roku 1541.

Nestlgrunt (Nestelgrund) (112)

– nacházel se u Brodku u Konice na konickém panství. Připomíná se v letech 1379 – 1446 (tehdy pod jménem **Neslgrunth**). Později zanikl, přesné datum není známo.

Otínsko (Otín) (115)

– ves stávala mezi obcemi Konice a Skřípov a jako pustá se uvádí roku 1553. Podle Hosáka, Šrámka (1980) ves Otín zpuskla za husitských válek a až jako pustá dostala příponu –sko.

Rezkov (Reskov) (117)

– ves ležela mezi obcemi Hluchov a Suchdol na konickém panství. Připomíná se v letech 1379 (jako **Reskow**) – 1446 (**Rezkow**). Později o ní zmínky chybí, neznáme ani dobu zániku.

Šimanov (122)

– býval u obce Držovice (dnešní katastrální území Držovice na Moravě, které náleží obci Prostějov), roku 1446 zde stával již jen dvůr, doklady o jeho zániku však chybí.

Újezd

– nacházel se mezi Stražiskem a Přemyslovicemi na Konicku, v místech kde dnes leží Růžov (jedná se o katastrální území Růžov na Moravě, které patří obci Stražisko). Ves se připomíná v letech 1590 a 1604. Podle Hosáka (1967) zanikla po roce 1737 a na jeho místě byl vystavěn dvůr Hejnovka.

Nová Ves (114)

– připomíná se při obci Krakovec (dnes se jedná o katastrální území Krakovec na Moravě, které je součástí obce Laškov) a to v letech 1587 a 1609. Doba zániku známa není.

Stará Ves (119)

– stávala u výše zmíněných Rakousek, tzn. mezi Prostějovem a Bedihoští, zmínka o vsi pochází pouze z roku 1459, kdy zanikla známo není.

Nebštych (Sady Nové) (111)

– ves stávala u Otaslovic na Prostějovsku nebo podle Nekudy (1961) u Brodku u Prostějova. Lokalizace je prakticky totožná. Roku 1351 se připomíná pod jménem **Neufstýft**. Roku 1406 byla pustá a takto je zmiňována ještě v letech 1561, 1583 (pod jménem **Nebsstich**) a 1587. Po tomto roce byla opět osazena, avšak již roku 1635 byla opět pustá.

Bělá (93)

– stávala u obce Kladky severozápadně od Konice, patřila k mírovskému panství, doba existence ani zániku známa není, jako pustá je doložena roku 1581.

Čstěnice (98)

– podle Hosáka, Šrámka (1970) se nacházely na blíže neurčeném místě u Prostějova a připomínají se roku 1368 pod jménem **Cztyeticze**. Podle Nekudy (1961) stály na konickém panství, rok zániku však znám není.

Milíčov (109)

– ves se rozkládala u obce Ponikev na Konicku (dnes katastrální území obce Ludmírov). Podle Nekudy (1961) se připomíná v letech 1301 – 1370 (jako **Miliczaw**) a patřila klášteru sv. Kateřiny v Olomouci. Kdy zanikla ve zdrojích chybí.

Lhota Vlkošova (105)

– nacházela se u obce Olšany u Prostějova a patřila pod Metropolitní olomouckou kapitolu. Jako ves se připomíná roku 1376 (pod jménem **Wylkossoualhota**), rok zániku opět chybí.

Lhotka (106)

– nacházela se mezi obcemi Pavlovice u Kojetína a Vitčice, asi 3 km jihovýchodně od Nezamyslic. Podle Peřinky (1930) se jako ves uvádí v letech

1406 – 1447. Zanikla za válek Jiřího z Poděbrad s uherským králem Matyášem, tedy v 2. polovině 15. stol.. V 16. stol. se zapisuje jako pustá ves Lhotsko.

Lhotka (Lhotka u Ohrozimě) (107)

– ves bývala mezi obcemi Ohrozim a Stichovice (toto katastrální území je součástí obce Mostkovice), tedy asi 6 km západně od Prostějova. Podle Janouška (1933) byla pustá roku 1512. Další informace i této zaniklé vsi ve zdrojích chybí.

Skyhrov (Skuhrov, Skyrov, Skrhov) (118)

– ves ležela severovýchodně od obce Vícov, tedy mezi Vícovem a obcí Ohrozim, asi 9 km západně od Prostějova. První zpráva o vsi je z roku 1376, roku 1406 nesla jméno Skuhrov a jako pustá se označuje od roku 1482.

Soběradý

– podle Hosáka, Šrámka (1980) stávaly někde na Olomoucku a zmínka o vsi je jen z roku 1131, kdy se jmenovala **Soberazi**. Podle Nekudy (1961) patřily k plumlovskému panství.

Dolnice (99)

– ves zanikla u obce Prostějovičky, která leží asi 9 km jihozápadně od Prostějova. Připomíná se jen k roku 1447 (jako **Dolnicz**), jiné informace o vsi i o jejím zániku chybí.

6. 3. 1 Drahanská vrchovina

Drahanská vrchovina zasahuje do Olomouckého kraje svým severovýchodním okrajem. Problematiku zaniklých obcí v této oblasti zpravoval především E. Černý (1979 a 1992). Sídla zde zanikala v 15. a také v 16. století. Jejich poloha je zaznamenána jak ve volné příloze č. 1, tak

v příloze č. 9 na mapě 2: Zaniklá sídla na Dražanské vrchovině v 15. a 16. století. Sídla jsou na mapě odlišena podle století, ve kterém byla označena za pustá.

Jelikož ve zdrojích chybí fotodokumentace, byl terénní výzkum zaměřen na tuto oblast. Z deseti lokalizovaných sídel jich bylo devět zdokumentováno, chybí fotodokumentace neznámé vsi pod zaniklou vsí Vaňkouš. E. Černý popisuje ve svých dílech ještě poměrně viditelné relikty. Jeho výzkum však probíhal v 60. a 70. letech 20. století a od té doby se již tehdy málo znatelné stopy po zaniklých sídlech téměř ztratily. Na snímcích jsou zaznamenány především vyvýšeniny, sníženiny, bývalé potoky nebo stavební kamení dokazující dřívější sídlo.

Bernov (95)

– bývalá ves ležela asi 1 km severně od obce Ptení, ležící 11 km ZSZ od Prostějova, kde je dnes zachováno místní jméno Bernovský mlýn. Podle Janouška (1933) vznikla ves za německé kolonizace a založil ji podnikatel Bern. Nejstarší zprávy o vsi pocházejí z roku 1351, kdy náležela k obci Ptení. Již v roce 1353 je při vsi zmiňován i mlýn. Podle Janouška (1933) zmínky o vsi existují po zbytek 14. století i v 15. století, jedná se však pouze o důkazy, že ves ještě stála, jiné informace chybí. Podle Nekudy (1961) ves roku 1464 ještě existovala, v roce 1466 již byla pustá. Podle Hosáka, Šrámka (1970) ves zanikla pravděpodobně za česko – uherských válek. Zmiňovaný Bernovský mlýn na místě bývalé vsi již nestojí, i když se toto místo tak stále jmenuje. Stojí zde tři nová stavení. Pozůstatky obce chybí. Bývalý mlýn zde připomíná pouze tzv. Lípa svobody (foto 120), která zde stála už za doby, kdy tu byl mlýn a staré sklepy (foto 119).

Svatoňůvka (120)

Obr. 1 Mapa s vyznačenými objekty zaniklé obce Svatoňůvka (Černý, 1992).

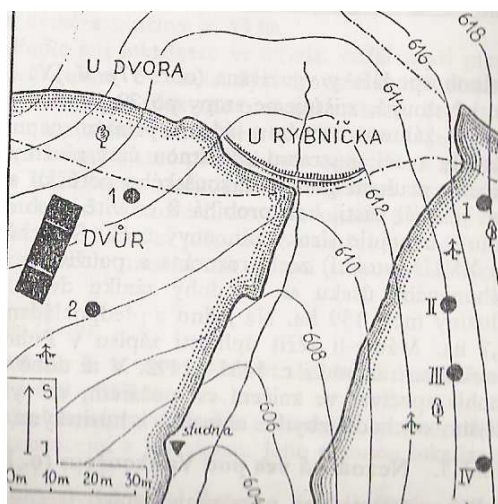
– ves se nacházela jihozápadně od obce Niva (dříve Hartmanice) a asi 2 km jižně od obce Vysočany. Podle Černého (1992) se rozkládala ve výšce 510 – 530 m n. m.

První zmínka o vsi je roku 1463 (jako **Swatonuwka**), další zmínka je už o pusté vsi **Svatonivka** a to z roku 1492. Jako pustá ves je zmíněna i v roce 1597 (jako **Swatoniuwka**) a to na plumlovsko-pernštějském panství. Co se týká archeologického datování, pocházejí podle Černého (1992) nálezy ze 14. až počátku 15. století. Podle stejného zdroje zanikla ves buď za česko – uherských válek nebo se mohlo jednat o pozvolný zánik vsi částečně vylidněné již za válek husitských (1. polovina 15. století).

Po pravé straně blízko soutoku potoka, tekoucího od obce Molenburk a potoka pramenícího blízko místa, kde dříve stávala níže uvedená ves Vaňkouš, se nachází louka, na které dříve stávala část zaniklé vsi Svatoňůvka. Ležela pod výše položeným lesem, jak je znázorněno na obr.1. Na louce je zřetelná rozsáhlá vyvýšenina, na jejímž povrchu jsou téměř neznatelné stopy po dřívějších usedlostech (fota 132 – 134). Na louce je také patrná část zanikající

polní cesty, blízko které se stopy po vsi nacházejí (foto 135). U zaniklé vsi Svatoňůvka se dosud těží kámen v blízkém kamenolomu (foto 136).

Vaňkouš (Vankuš) (123)

Obr. 2 Mapa s panským dvorem a dalšími objekty zaniklé obce Vaňkouš (Černý, 1992).

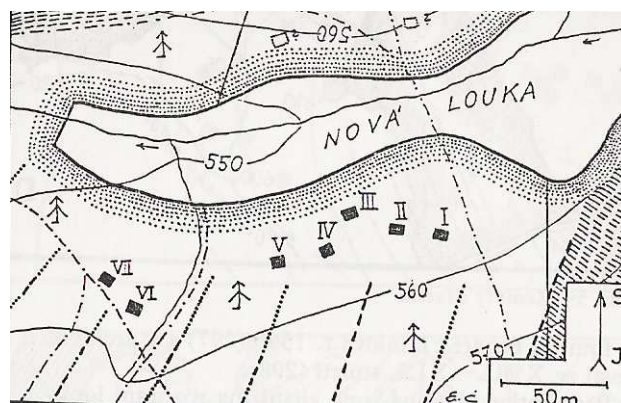
– ves se nacházela mezi obcemi Niva a Rozstání, asi 1,6 km ZJZ od Nivy, tedy asi 19 km ZJZ od Prostějova. Podle Nekudy (1961), Hosáka (1967) a Hosáka, Šrámka (1980) se ves nacházela jihozápadně od obce Otínoves, která leží 18 km ZJZ od Prostějova, tato lokalizace je však nesprávná. Ves ležela ve výšce 610 – 618 m n. m.

Nejstarší zprávy o vsi pochází z let 1398 (**Vancus**), 1436 (**Wankus**) a 1481 (**Wankuss**), to ještě nebyla pustá. Podle Černého (1992) zpustnul Vaňkouš mezi lety 1481 – 1492 a příčinou mohl být požár, mor nebo postupné vyliďnění, neboť v té době nebyly války, aby ves zanikla v jejich průběhu. Archeologické nálezy jsou podle Černého (1992) datovány mezi 2. polovinu

13. století a počátek 15. století. Šlo o dvouřadou krátkou lesní lánovou ves, jaké byly zakládány na Dražanské vrchovině v průběhu kolonizačního osídlování ve 13. století. Koncem 17. století byl u západní části původní osady vystavěn panský dvůr (jeho lokalizaci lze vidět na obr. 2). Dvůr byl roku 1793 opuštěn a zpustnul.

Na obr. 2 lze vidět i vyvýšeniny znázorněné pomocí plných černých teček – pozůstatky usedlostí. Dnes jsou tyto vyvýšeniny prakticky neznatelné v nepřístupném terénu, zmizelé pod větvemi stromů a zarostlé vysokou trávou. Jejich fotodokumentace tedy ve volné příloze č. 2 chybí. V tomto nepřístupném a znečištěném lesním terénu, kde jsou ponechány větve i celé spadané stromy, byly částečně zdokumentovány pouze relikty výše zmíněného panského dvora. Na fotu č. 140 je zachycena jedna ze tří centrálních vkleslin domu. Foto 142 znázorňuje prostor mezi lesem a údolíčkem, kterým dříve tekla potůček. Na západ a východ od tohoto údolíčka stávala dnes zaniklá ves. Toto lze pozorovat i na obr. 2.

Neznámá ves pod Vaňkoušem (113)

Obr. 3 Na mapě zachycená část zaniklé neznámé vsi pod zaniklým Vaňkoušem (Černý, 1992).

– podle Černého (1992) se 1,3 km jihozápadně od výše zmíněného Vaňkouše nacházela nepojmenovaná ves v nadmořské výšce 548 – 555 m. Jak ukazuje

obr. 3, byly zde opět nalezeny vyvýšeniny (znázorněny černým a na severní straně údolí prázdným obdelníkem). V jiných zdrojích zprávy o vsi chybí a podle Černého (1992) musela zaniknout brzy po svém založení koncem 13. nebo počátkem 14. století díky špatnému terénu pro polnosti. V dané lokalitě lze tyto vyvýšeniny jen tušit, jestliže se nacházejí někde pod nánosem dřeva a větví stromů, je jejich fotodokumentace nemožná.

Maršín (108)

Obr. 4 Mapa, kde je zakreslena poloha zaniklé obce Maršín (Černý, 1992).

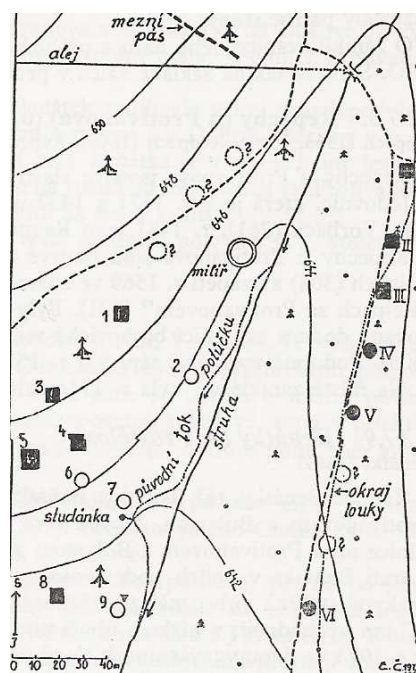
– bývalá ves ležela mezi obcemi Drahaný a Niva, asi 1,7 km severozápadně od Drahan, tedy asi 16 km ZJZ od Prostějova, blízko přítoku potoka Bílá Voda.

Nejstarší zmínka o vsi je z roku 1347 (**Marssin**), v roce 1384 existoval dvůr Marssin a v letech 1466 a 1480 je uváděn jako pustý. Archeologicky jsou pozůstatky datovány do 2. poloviny 13. až počátku 15. století. Podle Černého (1992) ves zanikla přímo za husitských válek nebo postupným vyklidňováním po nich.

Na louce při východním okraji lesa (na obr. 4 pod jménem Maršény) protéká rozsáhlou mokřinou potůček (foto 137). Po pravé straně potůčku lze pozorovat

málo zřetelné vyvýšeniny – pozůstatky po vesnických usedlostech (foto 138). Pod travními drny se nachází mazlavá hlína, která je podle Černého (1992) také pozůstatkem po bývalých staveních.

Jesenec (102)

Obr. 5 Mapa se zakreslenými vyvýšeninami, jako pozůstatky po zaniklé obci Jesenec (Černý, 1992).

– zaniklá ves se nacházela na místě dnešního lesa, asi 1,9 km jihozápadně od obce Protivanov, tedy asi 20 km západně od Prostějova, ve výšce 642 – 646 m n. m.

Jediná zmínka o vsi pochází z roku 1569 a to již jako o pusté. Ve vsi tehdy byla i pustá tvrz. Podle Černého (1992) se jednalo o krátkou dvouřadou lesní lánovou ves a zanikla na základě válek v průběhu 15. století. Archeologicky je datována do konce 13. až počátku 15. století. Jak je vidět na obr. 5, vyvýšeniny po usedlostech byly nalezeny po obou stranách potůčku. Dnes je zmiňovaný

potůček již vyschlý (foto 131). Oblastí, kde ves stávala, prochází poměrně nová cesta, která pozůstatky usedlostí narušila až zničila. Po usedlostech lze dnes nalézt vyvýšeniny, často s centrálními vkleslinami (foto 128 a 130) a zbytky stavebního kamení (foto 128).

Benátky (Beňátky, Beňátka) (94)

Obr. 6 Na mapě zachycená zaniklá obec Benátky (Černý, 1992).

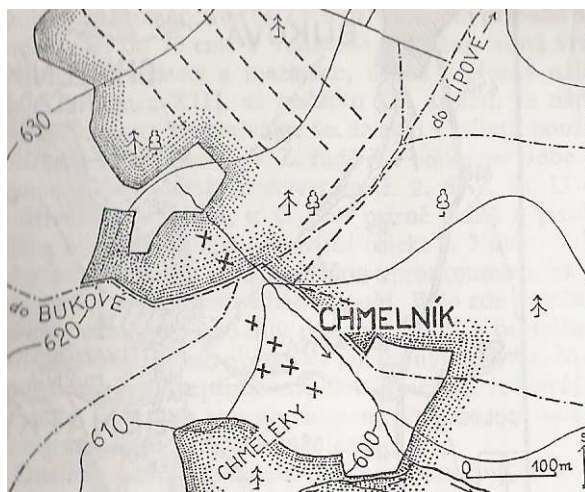
– bývalá ves rozkládala mezi obcemi Protivanov a Buková, přesně 1,5 km severně od Protivanova, tedy asi 18 km západně od Prostějova, v nadmořské výšce 590 m.

Jediná zmínka o vsi je z roku 1569, kdy byla pustá. Podle Hosáka, Šrámka (1970) její jméno vzniklo přenesením italských Benátek do českého prostředí a zde označovalo mokřinu nebo bažinaté místo. Další data chybí, pouze podle Černého (1992) pochází zdejší archeologické nálezy z poloviny 15. až počátku 16. století. Zprávy o důvodu zániku ve zdrojích chybí také. Podle Černého

(1992) je terén na místě zaniklé vsi poněkud svažité a půda je střední až horší kvality. Z tohoto tvrzení můžeme usuzovat na pravděpodobný zánik vsi díky nevhodnému terénu pro hospodaření.

Ze silnice směrem z Protivánova do Bukové, asi 0,5 km od Protivánova, dnes vpravo odbočuje polní cesta, po které se lze asi po 0,5 km dostat až téměř k místu bývalé vsi (obr. 6). Po pravé straně Bukovského potoka těsně u lesa lze rozpoznat vyvýšeninu (foto č. 144) a blízko ní v mokřině pod travními drny mazlavou hlínu (foto 143), která je podle Černého (1992) také důkazem existence dřívějších usedlostí.

Chmelník (101)

Obr. 7 Mapa s lokalitou, kde se nacházela zaniklá obec Chmelník (Černý, 1992).

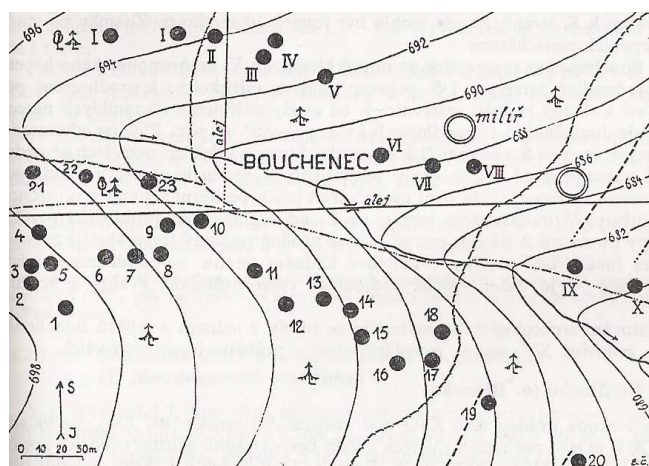
– tato dnes zaniklá ves se nacházela severně od Protivánova, mezi obcemi Buková a Lipová, 1,2 km východně od Bukové, tedy asi 18 km ZSZ od Prostějova, ve výšce 615 m. n. m.

Jediná zmínka o vsi je datum jejího zániku, které připadá, podobně jako u dalších obcí boskovického panství, na rok 1569. Podle Černého (1992) spadají

archeologické nálezy na této lokalitě do období od konce 13. do konce 15. století a způsob zániku je neznámý.

Stopy po bývalé vsi jsou dnes prakticky zahlazeny. V fotodokumentaci je zachyceno pouze místo, kde ves dříve stávala. Foto 121 zachycuje dnes již vyschlý potůček, podél něhož ves stávala. Foto 122 – 124 zachycují terénní depresi a část lesa, kde se ves rozkládala.

Bouchenec (Bouchence, Bauhenice) (96)

Obr. 8 Na mapě zachycená poloha reliktnů po obou stranách potoka zaniklé obce Bouchenec (Černý, 1992).

– ves zanikla 2,6 km SZ od Protivanova, tedy asi 22 km SZ od Prostějova, v nadmořské výšce 680 – 697 m.

Jediná zmínka o vsi pochází, opět jako u výše zmiňovaných vsí, z roku 1569, kdy byla ves pustá. Podle Černého (1992) se jedná o krátkou dvouřadou lesní lánovou ves, typickou pro Dražanskou vrchovinu. Archeologické nálezy datují existenci vsi do 14. – 1. poloviny 15. století, kdy ves pravděpodobně také zanikla (tj. v průběhu husitských válek).

Zaniklá ves leží v lesním terénu severně od přírodního parku Louky pod Skalami. K tomuto chráněnému území vede směrem na západ od Protivanova

asi 2 km dlouhá cesta lemovaná alejí. K dané lokalitě se lze dostat lesním terénem podél potůčku, který směrem k dnes už bývalému prameni vysychá (foto 152). Jak znázorňuje obr. 8, lze po obou stranách koryta potůčku nalézt četné reliкty bývalých usedlostí (foto 145 – 151).

Hošperk (Za Horou) (100)

– bývalá ves ležela těsně u hranic Olomouckého a Jihomoravského kraje, 3,5 km jihozápadně od Protivanova ve výšce 610 m n. m.

Ves se připomíná opět pouze v roce svého zpustnutí, tedy 1569. Podle Černého (1992) ves existovala, na základě archeologických nálezů, od 13. do počátku 16. století a důvod zániku je nejasný.

Ke vsi vede zelená turistická značka od samoty Skelná Huť, která leží při silnici z obce Protivanov do obce Žďárná v Jihomoravském kraji. Asi po 1,2 km se nachází rybník „V Oboře“, do kterého vtéká a zase vytéká potok Luha. Po pravé straně potoka vytékajícího z rybníka ležela dříve ves, dnes však jsou stopy po ní smazány (foto 125). Na místě bývalé vsi je dnes tábořiště (foto 127). Při severním konci zaniklé vsi leží takzvaný Oborský Dvůr (foto 126), který podle Černého (1992) pochází z 1. poloviny 18. století a byl vystavěn z původního loveckého zámečku z poloviny 17. století.

6. 4 Přerovsko

Celek Přerovsko zahrnuje území bývalého okresu Přerov. Zde sídla zanikala převážně v 15. a 16. století a bylo jich celkem zjištěno 48. Tyto sídla jsou uvedena v následujícím přehledu. Do fotodokumentace se podařil zařadit pouze pozůstatek jedné z obcí Přerovska – Podolší (foto 153).

Běškovice (Běšovice, Býškovice) (124)

– zaniklá ves se nacházela severně od obce Beňov, blízko Přerova. Již roku 1131 náležela k přerovskému kostelu (pod jménem **Biscouicih**), dále se ves připomíná v letech 1349 (**Byescouicz**) – 1406 (**Byezkowicze**). Podle Hosáka, Šrámka (1970) ves zanikla v 2. polovině 15. století. Toto tvrzení časově odpovídá, neboť podle Nekudy (1961) již roku 1564 odváděli poddaní z Beňova platy z pozemků zaniklých Buškovic. Ves už tedy byla v 16. století pustá.

Jirkov (Lhota Jirkova, Jurkov, Lhota Jurkova) (130)

– ves se rozkládala u obce Čekyně (dnes katastrální území Přerova). Poprvé se uvádí roku 1368 pod jménem **Jurkow**, roku 1377 pak pod jménem **Gircow**. Podle Kreutze (1927) roku 1437 přijal Václav ze Žeravic polovinu vsi Lhoty nad Žeravicemi. Roku 1447 se nazývá **Jurkowa Lhotta**, roku 1581 jako **Kunczlowa Lhota** a jako ves se naposledy uvádí roku 1602. Zanikla patrně někdy v 17. století.

Branka (125)

– stávala u Domaželic (8 km VJV od Přerova) a patřila k panství Dřevohostice. Zpustla za třicetileté války, podle Kreutze (1927) díky vojsku Mansfeldovu a Švédům. V letech 1661 – 1667 uteklo 13 usedlých rodin, takže bylo všech 31 usedlostí a 7 domků pustých a byly srovnány se zemí. Zůstalo jen 8 domků bez polí (Kreutz, 1927, s. 17). Podle Hosáka, Šrámka (1970) je pustá od roku 1669.

Hrušice (Hrusice) (129)

– stejně jako výše uvedená Branka stávaly u Domaželic na Přerovsku a to severně od této obce. První písemná zmínka o vsi je z roku 1381, kdy je připomínají vladykové z Hrušic. Podle Hosáka, Šrámka (1970) ves zanikla v 15. století, v roce 1523 se totiž zapisuje již jako pustá ves **Hruosycze**. Zmínka o pusté vsi je i z roku 1558.

Štulbach (Štolbach) (153)

– ves se nacházela mezi obcemi Horní Moštěnice a Beňov asi 5 km jižně od Přerova, při břehu říčky Moštěnky. Nejstarší zmínka o vsi pochází z roku 1274 (**Stolbach**), kdy náležela olomouckému kostelu. Podle Kreutze (1927) byla ves osazena o možná i založena Němci, kteří nazývali říčku Moštěnku jako Stvola-Bach a podle tohoto označení vzniklo jméno pro osadu. Ve 14. a 15. století byla ves stále lénem biskupským (Nekuda, 1961, s. 140). Štulbach existoval ještě roku 1565 a náležel k Moštěnicím. V roce 1587 je podle Hosáka, Šrámka (1980) již jen zmínka o pusté tvrzi Sstolbach. Ves tady zanikla někdy mezi roky 1565 – 1587.

Lhota (138)

– ležela u Pavlovic u Přerova, přibližně mezi obcemi Tučín a Hradčany, asi 7 km východně od Přerova. Připomíná se roku 1358 a podle Hosáka, Šrámka (1970) byla již roku 1384 pustá. Podle Nekudy (1961) však byla ještě roku 1446 obývaná a pustou ji uvádí až od roku 1462.

Podle Hosáka (1967) existovala a zpusťla ve stejné roky. Tato nejasnost o roce zpusťnutí je těžko vysvětlitelná, lokalizace obce a rok první zmínky je ve všech zdrojích stejný.

Zátěš (Zátěšice) (157)

– nacházela se východně od Penčic (katastrální území obce Přerov), které leží severně od Přerova. Připomíná se roku 1356, kdy zde ležel vladycký dvůr Pyknov. Zapisuje se po celé 15. století a ještě na začátku 16. století jako osazená (Nekuda, 1961, s. 137). Od roku 1465 patřila Tršicím. Roku 1517 se ves jmenovala **Zatiess** a jako pustá se uvádí od roku 1568.

Krnůvky (134)

– ves ležela asi 7 km severně od Přerova mezi obcemi Přestavlky a Dobřčice a náležela k holešovskému panství. „Roku 1447 byly Krnůvky ještě obsazeny, bývalo tam vladycké zboží i kostel s farou“ (Nekuda, 1967, s. 99). Pustá byla podle Hosáka, Šrámka (1970) již roku 1537, kdy se nazývala **Krnuowek**.

Tršaly (Tršály) (154)

– ves se nacházela severně od obce Říkovice u Přerova, která leží 8 km jižně od Přerova. Zprávy o vsi jsou již z roku 1131, kdy podle Kreutze (1927) příslušela olomouckému kostelu, tehdy pod jménem **Tersaleh**. Další zprávy jsou z let 1371, kdy se obec nazývala **Tyrschaly** a 1437 pod jménem **Trssaly**. Podle Kreutze (1927) ves zanikla roku 1470 a to buď v květnu, kdy se za česko – uherských válek nacházeli Uhrové u Kroměříže, nebo v červenci, kdy porazil uherský král Matyáš Čechy u Tovačova. Podle Hosáka, Šrámka (1980) byla již pustá ves roku 1491 zatopena rybníkem a v roce 1499 se pustá ves nazývala také **Trssaly**.

Rokytnice (Rokytnička)

– stávala u Rokytnice u Přerova, která leží 4 km ZSZ od tohoto města. V roce 1353 ještě existovala pod jménem **Rokytnicz**, datum zániku však známo není .

Mydlovary (144)

– lokalizace této zaniklé obce je sporná, prakticky každý autor, v jehož díle se zmínka o této vsi objevuje, ji umísťuje jinam. S největší pravděpodobností ves stávala někde mezi obcemi Prosenice a Oldřichov, přibližně 7 km severovýchodně od Přerova. Ves se připomíná roku 1360, kdy byla vladyckým statkem, roku 1373 se nazývala **Midlowar**. Roku 1406 je při vsi zmínka o dvoře, stejně jako roku 1495. Podle Kreutze (1927) ves zpusťla za války Jiřhho z Poděbrad s Uhry roku 1470. V roce 1498 se zapisuje jako pustá.

Člunek (126)

– ves ležela severně od obce Troubky, které leží 7 km ZJZ od Přerova. Nejstarší zmínky o vsi jsou z let 1348 a 1351 (pod jménem **Czlunek**). „Jako součást panství tovačovského se uvádí v letech 1408 – 1437“ (Nekuda, 1961. s. 91). Podle Kreutze (1927) ves zanikla kolem roku 1476 za česko – uherských válek spolu s Troubkami, které toho roku zpustly díky povodním a válkám a nakonec zarostly lesem. Později byly opět obnoveny.

Sedlec (151)

– stával u obce Vinary, tedy v dnešním katastrálním území Vinary u Přerova, které jsou částí Přerova. První zápis o vsi je z roku 1353, dále z roku 1359, kdy je ve vsi zmiňováno vladycké sídlo. Zmínky o vsi pak pokračují po celé 14. století, až téměř do konce 15. století. V roce 1482 byla ves ještě osazena, v roce 1494 se poprvé označuje jako pustá. U obce Vinary se jako pustá ves připomíná ještě roku 1590.

Lhota Lhánuchova (Lhota Hanušova) (140)

– podle Hosáka (1967) existovaly dvě Lhoty, Lhánuchova i Hanušova, jedná se však o jednu a tutéž zaniklou vesnici. Nacházela se u Penčic nebo u Čekyně (dnes katastrální území města Přerova). Lokalizace je obtížná a ve zdrojích nejednotná. Připomíná se v letech 1350 – 1446. roku 1381 se zde nacházela krčma. Zmínky o zániku obce chybí.

Dankovice (Daňkovice) (127)

– ležely někde u Kojetína, přesnější lokalizace chybí. Roku 1446 se ves objevuje pod jménem **Danczowicze**. Náležela ke zboží kojetínskému a již roku 1495 byla pustá.

Výkleky (156)

– „stávaly západně od Tovačova a 12 km ZJZ od Přerova, kde po nich zbyl dvůr Viklický na říčce Viklici“ (Nekuda, 1961, s. 141). První zmínka pochází z roku 1297, ves existovala po celé 14. a 15. století, v roce 1358 pod jménem **Wikleki** a v roce 1480 jako **Wykleky**. Podle Hosáka (1967) byla zrušena krátce po roce 1520 a byl zde vytvořen výše zmiňovaný dvůr. Jméno Viklice dodnes existuje jako pomístní jméno oblasti, kde tento dvůr stával.

Horka (Horka nad Lipníkem) (128)

– ležela mezi obcemi Lipník nad Bečvou, Osek u Přerova a Trnávka (katastrální území Trnávka u Lipníka nad Bečvou, které patří k Lipníku). První zmínky o vsi jsou z let 1349 – 1480, ves náležela k majetku hradu Helfštýn. Jako pustá se označuje podle Baďury (1919) od roku 1554.

Juřitínov (Jiřatsko, Juřacko) (131)

– stával severně od obce Podhoří, v dnešním katastrálním území Podhoří na Moravě, součásti Lipníka nad Bečvou. Roku 1371 náležela ves hradu v Drahotuších (dnes katastrální území Hranic), tehdy pod jménem **Jursytynow**. Jako pustá se označuje od roku 1476 a to podle Baďury (1919) jako **Juřatsko** a podle Hosáka, Šrámka (1970) k roku 1480 jako **Girzatsko**.

Lomec (142)

– ves se nacházela severně od obce Skoky (dnešní katastrální území obce Skoky u Staměřic, což je součást obce Dolní Újezd) asi 5 km severozápadně od Lipníka nad Bečvou. Jediná připomínka této zaniklé vsi je z roku 1545, kdy byla pustá. Další informace chybí.

Neplachov (145)

– nacházel se na Lipensku, mezi obcemi Dolní Újezd a Loučka (dnes katastrální území obce Lipník nad Bečvou), asi 3 km severně od Lipníka nad

Bečvou. Zmínka o jeho existenci pochází z let 1374 – 1447 (celou dobu pod jménem **Neplachow**). Jako pustý je zmiňován od roku 1545.

Olbramice (Olbramovice) (147)

– nacházely se mezi obcemi Kladníky a Šišma, asi 11 km východně od Přerova. Jako existující ves se připomínají od roku 1368 a dále po zbytek 14. století, celé 15. až do počátku 16. století. Roku 1504 ještě ves Olbramice stála a od roku 1519 se již zapisuje jako pustá.

Plačkov (148)

– stával u obce Osek nad Bečvou, 8 km severovýchodně od Přerova. Podle Baďury (1919) se však žádné zprávy o vsi nezachovaly, pouze o tzv. Oseckém dvoře, který stával na místě, kde měla ležet ves. Zmínky jsou o něm od roku 1611, patřil pánům z Helfštýna, kteří jej časem zrušili.

Podolší (149)

– ves stávala stejně jako výše uvedený Plačkov u Oseka nad Bečvou. Podle Baďury (1919) se připomíná v letech 1368 (jako **Podolczy**) a 1381 (**Podolssye**), kdy patřila ke hradu Helfštýnu. O vsi existují zmínky po celé 15. století a naposled roku 1557, kdy bylo ve vsi ještě 15 usedlostí. V roce 1591 se uvádí jako pustá ves, později byl blízko ní postaven dvůr a mlýn Podolší. Po vsi dodnes zůstal bývalý mlýn a místní jméno části obce Osek nad Bečvou (foto 153).

Popelov (150)

– nacházel se u obce Loučka (dnes katastrální území Lipník nad Bečvou). Historické zprávy o vsi pocházejí z let 1371 (jako **Popelow**) a 1470. Roku 1476 byla již pustá.

Stiboř

– o zaniklé vsi nelze nalézt mnoho informací. Podle Hosáka (1970) se nacházel někde u obce Svrčov (dnes katastrální území obce Lazníky), asi 10 km severně od Přerova, a připomíná se roku 1348. Podle Nekudy (1961) pak ještě roku 1386. Datum zániku chybí.

Vícenov (Vicínov) (155)

– ležel asi 1 km západně od obce Veselíčko, kterou se nachází asi 5 km západně od Lipníka nad Bečvou. Připomíná se v letech 1548 – 1556 již jako pustý. Na místě obce stávala později samota Vicínov se čtyřmi staveními

Zlechov (159)

– ves se nacházela u obce Týn nad Bečvou, který leží asi 2 km jihovýchodně od Lipníka nad Bečvou. Kdy přesně ves existovala ve zdrojích chybí. Jediná zmínka je o pusté vsi Zlechov z roku 1503. Podle Baďury (1919) nejsou dějiny obce známy, po roce 1503 zůstal ve vsi pouze dvůr, který také později zanikl.

Žabíkov (Sobíkov) (160)

– ležel u obce Podhoří (dnes katastrální území Podhoří na Moravě, které náleží k Lipníku nad Bečvou), asi 5 km severovýchodně od Lipníka nad Bečvou. Roku 1365 (jako **Sobeykow**) náležela k hradu Drahotuši (Drahotuše je dnes místní částí obce Hranice na Moravě). U hradu se připomíná ještě roku 1371 (pod jménem **Schobeykow**). Pustý byl již roku 1418.

Židlochov (161)

– rozkládal se u obce Staměřice (dnes katastrální území obce Dolní Újezd), která leží asi 6 km severozápadně od Lipníka nad Bečvou. První zmínky o existenci vsi jsou z let 1377 (jako **Schidlochow**) – 1389 (**Sidlochow**). Podle Baďury (1919) zanikla ves v průběhu 15. století.

Chřeličnice

– nacházela se u obce Veselíčko, která leží 10 km SSV od Přerova. Zprávy o vsi jsou z let 1358 (jako **Chrelicznicze**) – 1371. Doba zániku chybí.

Kaly (132)

– stávaly u hradu Helfštýn (leží asi 2 km východně od Týna nad Bečvou). Roku 1536 byly již pusté. Podle Nekudy (1961) se zde nacházely panské dvory, vzniklé z pustých pozemků. Tato pustá ves byla zmiňována ještě roku 1554.

Lazy (Lázy, Lazisko) (135)

– nacházely se u obce Nejdek, asi 7 km SSV od Hranic (dnes katastrální území Nejdek u Hranic). Ve vsi se uvádí roku 1499 dvůr jménem Lazisko a roku 1553 je již místo uváděno jako pusté.

Lhota

– ležela u obce Lazníky (8 km severně od Přerova). Existence vsi se připomíná roku 1368 a poté 1516, kdy zde bylo ještě 10 usedlostí, a naposled roku 1547. Datum zániku není známo.

Lhota Houserova (139)

– stávala u obce Šišma (10 km východně od Přerova). Ves se připomíná v letech 1406 (jako Husserowa Lhota) – 1500. Podle Nekudy (1961) zde v roce 1499 byly 3 zahradníci. Podle Hosáka, Šrámka (1970) ves zanikla pravděpodobně v 2. pol. 15. století za česko – uherských válek. Roku 1523 se již označuje jako pustá, stejně tak roku 1558, a to podle Nekudy (1961) jako pustá ves **Lhotsko**.

Lhota Měsíčná (Lhota Měsíční, Lhotsko) (141)

– dříve se rozkládala mezi obcemi Bezuchov (11 km východně od Přerova) a Blazice, které již náleží Zlínskému kraji. Nejstarší zpráva o vsi je z roku 1349 a to pod jménem **Mysseczna Lhota**, poslední zpráva je z roku 1523. Zanikla tedy někdy po tomto datu, kdy přesně však není známo.

Mikulůvka (Mikulov) (143)

– stávala u obce Milenov, která leží asi 5 km severozápadně od Hranic na Moravě. Připomíná se roku 1371 (jako **Mikolaw**), kdy podle Hosáka (1967) náležela k Drahotuším (dnes městská část Hranic na Moravě). Dále pak roku 1437 (jako **Mikulowka**) a naposled roku 1476. Někdy po tomto datu také zaniká.

Milíčov

– nacházel se u obce Citov (9 km ZSZ od Přerova) a připomíná se jen roku 1305 (**Milichow**). Další zprávy jak o vsi tak o jejím zániku ale chybí.

Na Horách (Nahorach)

– ve všech zdrojích se jedná o ves s neurčitou polohou, jediný bližší údaj nám říká, že se nacházela někde na Hranicku. Podle Hosáka (1967) se připomínají roku 1201 u Hranic na Moravě a podle Hosáka, Šrámka (1980) existuje zmínka o vsi Nahotách z počátku 14. století.

Ohýraly (146)

– podle Hosáka (1967) se nacházely u Drahotuš (dnes místní část Hranic na Moravě) a připomínají se pouze roku 1476 již jako pusté.

Předhradí (Předhradsko)

– podle Hosáka, Šrámka (1980) Předhradí stávalo u původního Potštátského hradu, který stával u Boňkova, ležícího asi 7 km SSZ od Hranic (dnešní

katastrální území Boňkov u Hranic, které je součástí obce Olšovec). První písemná zmínka o vsi pochází z roku 1408 (tehdy pod jménem **Przedhradye**) v rámci potštátského panství. Podle Nekudy (1961) existovala ještě v roce 1532, v roce 1547 ji uvádí již jako pustou.

Sazovice

– ves bývala u obce Dobřčice, která leží 6 km jižně od Přerova. Připomíná se roku 1379 jako **Sazowycze** a ještě roku 1539. Odkdy je ves vedena jako pustá ve zdrojích chybí.

Semetín

– ležel u Brodku u Přerova, 8 km ZSZ od Přerova. Jindy než roku 1349 (**Semetyn**) se ves nepřipomíná.

Sovadí (Šumvaldy, Šovajdy)

– ves se nacházela mezi obcemi Olšovec a Střítež nad Ludinou, asi 5 km severně od Hranic na Moravě. Jako Šumvaldy se uvádí roku 1499 při hranickém panství. Jako pusté Šovajdy se pak podle Nekudy (1961) uvádí od roku 1539 v urbáři hranického panství.

Zimotín (158)

– nacházel se mezi obcemi Ustí a Opatovice , asi 5 km jižně od Hranic. Připomíná se v roce 1447 jako **Zimotín**, kdy patřil k hradu Helfštýnu, dále pak roku 1480 jako **Zymotín**. Jako pustý se uvádí od roku 1506.

Karlov (Králov) (133)

– podle Hosáka, Šrámka (1970) stával nad obcemi Lipová a Křtomil, asi 13 km VJV od Přerova. Podle stejného zdroje se připomíná roku 1466 jako **Kralow**. Roku 1480 se zde podle Nekudy (1961) nacházela pustina **Karlovsko** a v roce 1493 se pustá ves nazývá **Králov**.

Lhota (137)

– nacházela se u Hranic, 23 km severovýchodně o Přerova. Připomíná se roku 1519, už jako pustá. V letech 1539 (jako **Lhotivsko**) – 1548 tato pustá ves patřila k helfštýnskému panství.

Lhota (136)

– stávala u Horního Újezda, 20 km východně od Přerova. Připomíná se roku 1368, pustá byla již roku 1407. Jako pustá se připomíná i roku 1519.

Svatišov (152)

– podle Nekudy (1961) zanikl pravděpodobně u obce Radíkov, asi 6 km severozápadně od Hranic na Moravě a roku 1371 patřil k drahotušskému hradu pod jménem **Swatichow**. Další zprávy o vsi chybí.

7. Závěr

Olomoucký kraj patří k regionům, kde obce zanikaly hned z několika příčin. Jedním z cílů práce bylo tyto příčiny popsat. Podařilo se to však především u obcí zaniklých až po 2. světové válce. Jednalo se tedy jednak o oblast bývalých Sudet, kde zanikaly převážně malé osady po odsunu německých obyvatel a jednak o Libavsko, kde byly obce zrušeny z důvodu založení vojenského výcvikového prostoru Libavá. U obcí zaniklých před rokem 1945 byly příčiny zanikání převážně nejasné. Lze sem zařadit nekvalitní půdu, útlak poddaných feudální vrchností, válečné konflikty, které provázelo postupné vyliďňování sídel, požáry nebo šíření moru. Z velké části se však jedná o spekulace.

Dalšími cíly práce bylo sestavení uceleného přehledu obcí, včetně shrnutí dostupných informací o nich a jejich mapové lokalizace. V celém Olomouckém kraji bylo nalezeno celkem 217 zaniklých sídel, z nichž se jich 161 podařilo lokalizovat. Výstupem této lokalizace je volná příloha č. 1: Zaniklá sídla v Olomouckém kraji do roku 2005. Mapa Olomouckého kraje v této příloze rozdělena na čtyři celky: Jesenicko, Olomoucko, Prostějovsko a Přerovsko. U jednotlivých celků jsou pro orientaci uvedeny navíc současné obce s rozšířenou působností.

Na Jesenicku se z 68 nalezených zaniklých sídel podařilo lokalizovat 35. Sídla zaniklá v této oblasti po roce 1945 jsou navíc podrobněji zachycena i v příloze č. 8 na mapě 1: Zaniklá sídla na Jesenicku po roce 1945. V Olomouckém celku bylo lokalizováno 57 zaniklých sídel z celkových 68 nalezených. Na mapě 3: Zaniklá sídla na Libavsku po roce 1945, v příloze č. 10, je zakresleno 18 (a Nové Oldřůvky z Moravskoslezského kraje) obcí zaniklých po tomto roce z důvodu založení vojenského výcvikového prostoru. Na Prostějovsku bylo zjištěno 33 zaniklých sídel, lokalizovat se jich podařilo 31. Sídla zaniklá na Dražanské vrchovině byla navíc podrobněji zpracována v příloze č. 9 na mapě 2: Zaniklá sídla na Dražanské vrchovině

v 15. a 16. století. Na Přerovsku pak bylo lokalizováno 38 z celkově 48 nalezených zaniklých sídel.

Posledním z cílů diplomové práce bylo zachycení aktuálního stavu těchto zaniklých sídel. Výstupem této části je volná příloha č. 2 v podobě fotodokumentace. Podařilo se zdokumentovat sídla tří hlavních celků, na které byla práce zaměřena podrobněji. Z Jesenicka to je celkem 5 sídel, z Libavska pak 18 sídel, na Dražanské vrchovině 9 sídel, na které byl zaměřen vlastní terénní výzkum a navíc pozůstatek jednoho sídla z Přerovska – Podolší.

Sestavit přehled zaniklých obcí znemožňovaly především nepřesné informace v písemných zdrojích. Dokonce si ve svých tvrzeních odporovaly i zdroje pocházející od stejného autora (konkrétně u obce Bernartice na Olomoucku). Nekuda (1961) a Hosák, Šrámek (1970) uvádí ve svých dílech jako zaniklá sídla, která vůbec nezanikla. Např. Brýdovice (Nekuda, 1961, s. 90) a (Hosák, Šrámek, 1970, s. 118) nikdy nezanikly, jedná se o dnešní Žibřidovice. Dále Nekuda (1961) uvádí ve svém díle zaniklou ves Kunzendorf dvakrát a to na stranách 234 a 298. Díky téměř shodné lokalizaci jsem zjistila, že se jedná o totožnou ves. Do přehledu jsem nezařadila ves Vojtovice (Nekuda, 1961, s. 157), u které chybí časové určení a navíc tato ves není uváděna v žádných jiných zdrojích. Velké problémy byly při zpracování informací o jakékoliv obci, která se jmenovala Lhota nebo Lhotka. Jedná se o nejužívanější jméno pro obce u nás. Různí autoři nazývají jednu a tutéž Lhotu různě. Proto jsem do přehledu nezařadila např. Hřivínovu Lhotu (Kreutz, 1927, s. 244), jedná se totiž jen o jiný název zaniklé Jirkovy Lhoty (Jirkova).

Je jisté, že v této oblasti zaniklo více obcí, než je uvedeno v této diplomové práci, do přehledu jsem totiž nezařadila také sídla, která byla např. zmíněna jen ve výčtu obcí nějakého panství a byla k nim připojena jen poznámka, že jsou zaniklé, žádné další informace.

Diplomová práce je vhodným podkladem pro práci historiků, odborníků na tuto problematiku i pro širokou veřejnost, neboť jsou v ní zařazeny pouze ty obce, jejichž zánik žádný z autorů nezamítl nebo nezpochybnil.

8. Zdroje

Literatura:

- 1) Baďura, J.: Vlastivěda moravská. Místopis Moravy. Jičínský kraj. Lipenský okres. Musejní spolek v Brně, 1919, 418 s.
- 2) Bartoš, J. a kol.: Historický místopis Moravy a Slezska v letech 1848 – 1960. Svazek 3: okresy Olomouc město a venkov, Litovel, Šternberk, Moravský Beroun. Profil, Ostrava, 1972, 364 s.
- 3) Bartoš, J. a kol.: Historický místopis Moravy a Slezska v letech 1848 – 1960. Svazek 4: okresy Šumperk, Zábřeh, Rýmařov. Profil, Ostrava, 1974, 316 s.
- 4) Bartoš, J. a kol.: Historický místopis Moravy a Slezska v letech 1848 – 1960. Svazek 5: okresy Prostějov, Moravská Třebová, Boskovice. Profil, Ostrava, 1976, 330 s.
- 5) Bartoš, J. a kol.: Historický místopis Moravy a Slezska v letech 1848 – 1960. Svazek 13: okresy Bruntál, Jeseník, Krnov. UP, Olomouc, 1994, 230 s.
- 6) Bartovský, V.: Vlastivěda moravská. Místopis Moravy. Jičínský kraj. Hranický okres. Musejní spolek v Brně, 1909, 308 s.
- 7) Březina, J.: Vlastivěda moravská. Místopis Moravy. Olomoucký kraj. Okresy Šumperský, Staroměstský a Vízmberský. Musejní spolek v Brně, 1932, 397 s.
- 8) Černý, E.: Výsledky výzkumu zaniklých středověkých osad a jejich plužin. Historicko – geografická studie v regionu Dražanské vrchoviny. Musejní a vlastivědná společnost, Brno, 1992, 143 s.
- 9) Černý, E.: Zaniklé středověké osady a jejich plužiny. Metodika historicko – geografického výzkumu v oblasti Dražanské vrchoviny. Academia, Praha, 1979, 167 s.
- 10) Hosák, L.: Historický místopis Moravy a Slezska v letech 1848 – 1960. Úvodní svazek: Přehled historického místopisu Moravy a Slezska v období Feudalismu do roku 1848. Profil, Ostrava, 1967, 465 s.

- 11) Hosák, L., Šrámek, R.: Místní jména na Moravě a ve Slezsku I. Academia, Praha, 1970, 576 s.
- 12) Hosák, L., Šrámek, R.: Místní jména na Moravě a ve Slezsku II. Academia, Praha, 1980, 964 s.
- 13) Janoušek, V.: Vlastivěda moravská. Místopis Moravy. Olomoucký kraj. Dějiny Prostějova. Prostějovský okres. Musejní spolek v Brně, 1938, 394 s.
- 14) Janoušek, V.: Vlastivěda moravská. Místopis Moravy. Olomoucký kraj. Okres Plumlovský. Musejní spolek v Brně, 1933, 242 s.
- 15) Kreutz, R.: Vlastivěda moravská. Místopis Moravy. Jičínský kraj. Přerovský okres. Musejní spolek v Brně, 1927, 446 s.
- 16) Malý, J.: Vlastivěda moravská. Místopis Moravy. Olomoucký kraj. Libavský okres. Musejní spolek v Brně, 1931, 280 s.
- 17) Nekuda, V.: Zaniklé osady na Moravě v období feudalismu. Krajské nakladatelství v Brně, 1961, 232 s.
- 18) Peřinka, F.: Vlastivěda moravská. Místopis Moravy. Olomoucký kraj. Kojetský okres. Musejní spolek v Brně, 1930, 336 s.
- 19) Pinkava, V.: Vlastivěda moravská. Místopis Moravy. Olomoucký kraj. Unčovský a Rýmařovský okres. Musejní spolek v Brně, 1922, 393 s.
- 20) Statistický lexikon obcí ČSSR 1974. Federální statistický úřad, Praha, 1976, 862 s.
- 21) Statistický lexikon obcí ČSSR 1982. SEVT, Praha, 1984, 1011 s.
- 22) Statistický lexikon obcí ČSSR 1992. SEVT, Praha, 1994, 895 s.
- 23) Zaniklé středověké vesnice v ČSSR ve světle archeologických výzkumů, I. díl. Sborník prací přednesených na III. celostátním semináři o problematice zaniklých středověkých vesnic. Slovácké muzeum Uherské Hradiště, 1971, 210 s.

Mapy:

- 1) Bartoš, J.: Okres Prostějov – stav k roku 1948, 1 : 100 000. Profil, Ostrava, 1976.

- 2) Bartoš, J.: Okres Šumperk – stav k roku 1948, 1 : 100 000. Profil, Ostrava, 1974.
- 3) Bartoš, J.: Okres Zábřeh – stav k roku 1948, 1 : 100 000. Profil, Ostrava, 1974.
- 4) Bartoš, J.: Okres Olomouc – stav k roku 1948, 1 : 100 000. Profil, Ostrava, 1972.
- 5) Bartoš, J.: Okres Litovel – stav k roku 1948, 1 : 100 000. Profil, Ostrava, 1972.
- 6) Bartoš, J.: Okres Šternberk – stav k roku 1948, 1 : 100 000. Profil, Ostrava, 1972.
- 7) Bartoš, J.: Okres Jeseník – stav k roku 1948, 1 : 100 000. UP, Olomouc, 1994.
- 8) Nekuda, V.: Mapa zaniklých osad na Moravě. Krajské nakladatelství v Brně, 1961.
- 9) Orientační mapa – Olomoucký kraj, 1 : 300 000. Olomoucký kraj, Olomouc, 2006.
- 10) Turistická mapa Olomouckého kraje, 1 : 160 000. Olomoucký kraj, Olomouc, 2005.
- 11) Dražanská vrchovina, 1 : 60 000. SHOCart, Vizovice, 2006.
- 12) Atlas turistických map ČR, list 128 Dražanská vrchovina - Konicko, 1 : 75 000. Geodezie Brno, 1998.
- 13) Atlas turistických map ČR, list 129 Dražanská vrchovina – Moravský kras, 1 : 75 000. Geodezie Brno, 1997.
- 14) Atlas turistických map ČR, list 139 Olomoucko, 1 : 75 000. Geodezie Brno, 1998.
- 15) Haná – Prostějovsko, Konicko a Litovelsko, 1 : 50 000. Klub českých turistů, Praha, 2000.
- 16) Zábřežsko, 1 : 50 000. Klub českých turistů, Praha, 2001.
- 17) Rychlebské hory a Lázně Jeseník, 1 : 50 000. Klub českých turistů, Praha, 2002.

18) Hrubý Jeseník, 1 : 50 000. Klub českých turistů, Praha, 2002.

19) Nízký Jeseník, 1 : 50 000. Klub českých turistů, Praha, 2001.

Internetové zdroje:

- 1) Český statistický úřad – Sčítání lidu, domů a bytů 2001 [online]. c2005
[cit. 2006-08-01]. Dostupné z:
< <http://www.czso.cz/sldb/sldb2001.nsf/openiselnik?openform&:cz071>>
- 2) Seznam obcí – okres Olomouc [online]. [cit. 2006-08-01]. Dostupné z:
<<http://www.ms-pamatky.cz/mistopis/mspam/obceol.htm>>
- 3) Seznam obcí – okres Šumperk [online]. [cit. 2006-08-01]. Dostupné z:
<<http://www.ms-pamatky.cz/mistopis/mspam/obcesu.htm>>
- 4) Seznam obcí – okres Jeseník [online]. [cit. 2006-08-01]. Dostupné z:
<<http://www.ms-pamatky.cz/mistopis/mspam/obceje.htm>>
- 5) Seznam obcí – okres Prostějov [online]. [cit. 2006-08-01]. Dostupné z:
<<http://www.ms-pamatky.cz/mistopis/mspam/obcepv.htm>>
- 6) Seznam obcí – okres Přerov [online]. [cit. 2006-08-01]. Dostupné z:
<<http://www.ms-pamatky.cz/mistopis/mspam/obcepr.htm>>
- 7) Města a obce [online]. c1996 - 2006 [cit. 2006-08-01]. Dostupné z:
<<http://www.mestaobce.cz/>>
- 8) Atlas – mapy [online]. c1997 - 2006 [cit. 2006-08-01]. Dostupné z:
< <http://mapy.atlas.cz/mapviewer/mapviewer.aspx>>
- 9) Vojenský újezd Libavá [online]. [cit. 2006-08-01]. Dostupné z:
<<http://www.vojujezd-libava.cz/>>
- 10) Libavsko [online]. [cit. 2006-08-01]. Dostupné z:
<<http://www.libavsko.cz/>>
- 11) Rychleby – Hraničky [online]. c2001 - 2005 [cit. 2006-08-01]. Dostupné z:
<<http://www.rychleby.cz/Mistopis/mistopis.html>>
- 12) Rychleby – Kamenná [online]. c2001 - 2005 [cit. 2006-08-01]. Dostupné z:
<<http://www.rychleby.cz/Mistopis/mistopis.html>>

13) Zaniklé obce po roce 1945 – okres Jeseník [online]. c2005 - 2006

[cit. 2006-08-01]. Dostupné z:

< <http://www.zanikleobce.cz/index.php?menu=11&okr=3811> >

14) Osek nad Bečvou [online]. [cit. 2006-08-01]. Dostupné z:

<<http://www.oseknadbecvou.cz/>>

Summary

The main task of this thesis was to find communities, which died in the Olomouc region, to find information about them and cause of their disappearance too. The next tasks was to make photodokumentation, which demonstrating last and actual situation and to locate these communities on the thematic map.

This theme was consulting with the specialists in this probléme. The main methods used in this thesis were study of the literature, historical and actual maps.

The Olomouc region is falled into four parts: Jesenicko and the Sudety region, Olomoucko and the Libavsko region, Prostějovsko and the Dražanská vrchovina region and Přerovsko. These three regions are more described then the others in this thesis.

I have found fully 217 communities, which died in the Olomouc region. In the Jesenicko part were found 68 communities and 35 of them were located. In the Olomoucko part were finded 68 communities too and 57 of them were located. In the Prostějovsko part were found 33 communities and 31 of them were located and in the Přerovsko part were found 48 communities and 38 of them were located.

The map of died communities in the Olomouc region is the component of this thesis. The main regions (Sudety, Libavsko and Dražanská vrchovina) are demonstrated in the next three maps too. They are filed in the enclosures of the thesis. In the Sudety region were found and located 19 communities, which died after the second world war. In the Libavsko region were found and located 19 communities too. In the Dražanská vrchovina region were found 10 communities, which died in the 15th and 16th century and 9 of them were located.

PŘÍLOHY

Seznam příloh

1. Zaniklá sídla v Olomouckém kraji do roku 2005, 1 : 300 000 – volná
2. Fotodokumentace zaniklých obcí Olomouckého kraje (CD) – volná
3. Abecední seznam obcí zaniklých v Olomouckém kraji do roku 2005 (tab. 31)
4. Zaniklé obce na Jesenicku do roku 2005 (graf 1)
5. Zaniklé obce na Olomoucku do roku 2005 (graf 2)
6. Zaniklé obce na Prostějovsku do roku 2005 (graf 3)
7. Zaniklé obce na Přerovsku do roku 2005 (graf 4)
8. Zaniklá sídla na Jesenicku po roce 1945 (mapa 1)
9. Zaniklá sídla na Dražanské vrchovině v 15. a 16. století (mapa 2)
10. Zaniklá sídla na Libavsku po roce 1945 (mapa 3)

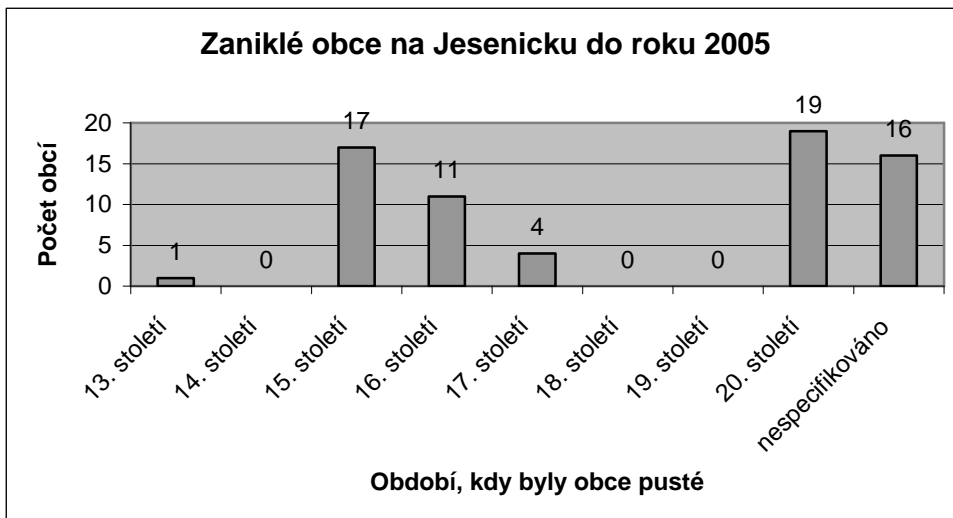
Tab. 31 Abecední seznam obcí zaniklých v Olomouckém kraji do roku 2005

Jméno obce	Oblast	Jméno obce	Oblast	Jméno obce	Oblast
Adamov	Jesenicko	Eberhardi villa	Jesenicko	Kyljanka	Olomoucko
Andělské Žleby	Jesenicko	Ekartovice	Jesenicko	Lávka	Olomoucko
Barnov	Olomoucko	Fridrichswald	Olomoucko	Lazy	Přerovsko
Batlsdorf	Olomoucko	Gotartovice	Jesenicko	Lhota	Jesenicko
Bělá	Olomoucko	Hamberk	Jesenicko	Lhota	Olomoucko
Bělá	Olomoucko	Heidau	Jesenicko	Lhota	Prostějovsko
Bělá	Prostějovsko	Hermanstat	Olomoucko	Lhota (u Horního Újezda)	Přerovsko
Benátky	Prostějovsko	Heřmánky	Olomoucko	Lhota (u Hranic)	Přerovsko
Beranov	Olomoucko	Hlína (Glinna)	Jesenicko	Lhota (u Lazníků)	Přerovsko
Bernartice	Olomoucko	Horka	Přerovsko	Lhota (u Pavlovic u Přerova)	Přerovsko
Bernov	Prostějovsko	Hošperk	Prostějovsko	Lhota Dobroslavova	Olomoucko
Běškovice	Přerovsko	Hraničky	Jesenicko	Lhota Farářova	Jesenicko
Bobrovníky	Jesenicko	Hraničná	Jesenicko	Lhota Houserova	Přerovsko
Bouchenec	Prostějovsko	Hrušice	Přerovsko	Lhota Lhánuchova	Přerovsko
Bouzovec	Olomoucko	Hřibová	Jesenicko	Lhota Měsíčná	Přerovsko
Bozenov	Jesenicko	Hutwaid	Jesenicko	Lhota Vlkošova	Prostějovsko
Branka	Přerovsko	Chlístov	Olomoucko	Lhotka	Olomoucko
Brumovice	Jesenicko	Chmelník	Prostějovsko	Lhotka	Prostějovsko
Břítov	Olomoucko	Chřeličnice	Přerovsko	Lhotka u Dolan	Olomoucko
Budišov	Jesenicko	Jankovice	Jesenicko	Lhotka u Ohrozimě	Prostějovsko
Bujvec	Jesenicko	Jesenec	Prostějovsko	Loděničky	Olomoucko
Bukovina	Prostějovsko	Jestřabí	Olomoucko	Lomec	Přerovsko
Byčánkov	Jesenicko	Jirkov	Přerovsko	Lysov	Olomoucko
Čermná	Olomoucko	Johanka	Jesenicko	Malá Střelná	Olomoucko
Člunek	Přerovsko	Jordánov	Jesenicko	Malé Hostice	Jesenicko
Čstěnice	Prostějovsko	Josefová	Jesenicko	Maršín	Prostějovsko
Daletice	Olomoucko	Juřitínov	Přerovsko	Mastník	Olomoucko
Dankovice	Přerovsko	Kaly	Přerovsko	Meziříčsko	Olomoucko
Dětmarovice	Jesenicko	Kamenné	Jesenicko	Mikulášovice	Jesenicko
Dobrní	Olomoucko	Karlov	Přerovsko	Mikulůvka	Přerovsko
Dolnice	Prostějovsko	Keprtovice	Olomoucko	Milíčov	Prostějovsko
Domanovice	Jesenicko	Kladoruby	Olomoucko	Milíčov	Přerovsko
Doubrava	Olomoucko	Kloboučky	Prostějovsko	Milovany	Olomoucko
Doubřavice	Jesenicko	Kožišov	Olomoucko	Miroslavice	Jesenicko
Drumpach	Olomoucko	Krajido	Olomoucko	Mitrov	Prostějovsko
Držkovice	Olomoucko	Krnůvky	Přerovsko	Mošťánky	Olomoucko
Dřemovice	Olomoucko	Kubčov	Jesenicko	Mydlovary	Přerovsko
Dřínovice	Jesenicko	Kunzendorf	Jesenicko	Mykalné	Jesenicko
Dubčov	Olomoucko	Kunzenforf	Olomoucko	Na Horách	Přerovsko

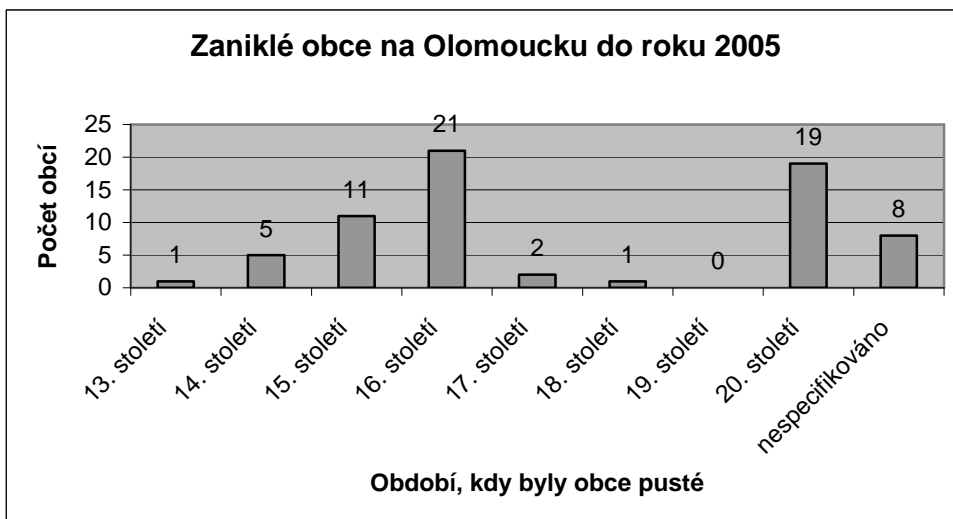
Tab. 31 Abecední seznam obcí zaniklých v Olomouckém kraji do roku 2005 (pokrač.)

Jméno obce	Oblast	Jméno obce	Oblast	Jméno obce	Oblast
Nánosné	Jesenicko	Rezkov	Prostějovsko	Švagrov	Jesenicko
Nebštych	Prostějovsko	Richardovice	Jesenicko	Tašnov	Olomoucko
Neplachov	Přerovsko	Rokytnice	Přerovsko	Tršaly	Přerovsko
Nepřívaz	Olomoucko	Rudkov	Jesenicko	Třebocheň	Jesenicko
Nestlgrunt	Prostějovsko	Rudoltovice	Olomoucko	Újezd	Prostějovsko
Neuhaus	Jesenicko	Růženec	Jesenicko	Úvoz	Jesenicko
Neznámá ves p. Vaňkoušem	Prostějovsko	Sazovice	Přerovsko	Valkenhayn	Jesenicko
Nová Ves	Olomoucko	Sedlec	Přerovsko	Valteřovice	Jesenicko
Nová Ves	Prostějovsko	Semetín	Přerovsko	Vaňkouš	Prostějovsko
Nová Ves nad Odrou	Olomoucko	Sestrochovice	Jesenicko	Varhošť	Olomoucko
Nové Chaloupky	Jesenicko	Schikovice	Jesenicko	Velká Střelná	Olomoucko
Ohýraly	Přerovsko	Sklená	Jesenicko	Veselí	Olomoucko
Olbramice	Přerovsko	Skyhrov	Prostějovsko	Vícenov	Přerovsko
Oldřichov	Olomoucko	Smilov	Olomoucko	Vícov	Jesenicko
Olejovice	Olomoucko	Smolná	Olomoucko	Vojnovice	Olomoucko
Ospit	Jesenicko	Soběradý	Prostějovsko	Výkleky	Přerovsko
Ostrový	Olomoucko	Sovadí	Přerovsko	Vysoká	Jesenicko
Otínsko	Prostějovsko	Stará Hora	Jesenicko	Weinrebe	Jesenicko
Pavlinka	Jesenicko	Stará Ves	Prostějovsko	Winczendorf	Jesenicko
Plačkov	Přerovsko	Stará Voda	Olomoucko	Wlczendorf	Jesenicko
Podolší	Přerovsko	Stiboř	Přerovsko	Wzdarch	Jesenicko
Popaline	Jesenicko	Strýcov	Jesenicko	Zastávka	Jesenicko
Popelov	Přerovsko	Střítež	Jesenicko	Zátěš	Přerovsko
Popovice	Olomoucko	Střítež	Olomoucko	Závořice	Jesenicko
Prlov	Olomoucko	Střítež	Olomoucko	Zbyslavice	Olomoucko
Protivanov	Jesenicko	Svatišov	Přerovsko	Zeif	Jesenicko
Provodov	Olomoucko	Svatoňůvka	Prostějovsko	Zezhule	Olomoucko
Předhradí	Přerovsko	Svíberk	Jesenicko	Zigartice	Olomoucko
Předmostí	Olomoucko	Svobodín	Jesenicko	Zimotín	Přerovsko
Příluky	Olomoucko	Šeborovice	Prostějovsko	Zlechov	Přerovsko
Pyšely	Olomoucko	Šimanov	Prostějovsko	Žabíkov	Přerovsko
Rakousky	Prostějovsko	Špicenberg	Olomoucko	Židlochov	Přerovsko
Ranošov	Olomoucko	Štolnava	Jesenicko		
Ratiborov	Olomoucko	Štulbach	Přerovsko		

Graf 1 Zaniklé obce na Jesenicku do roku 2005

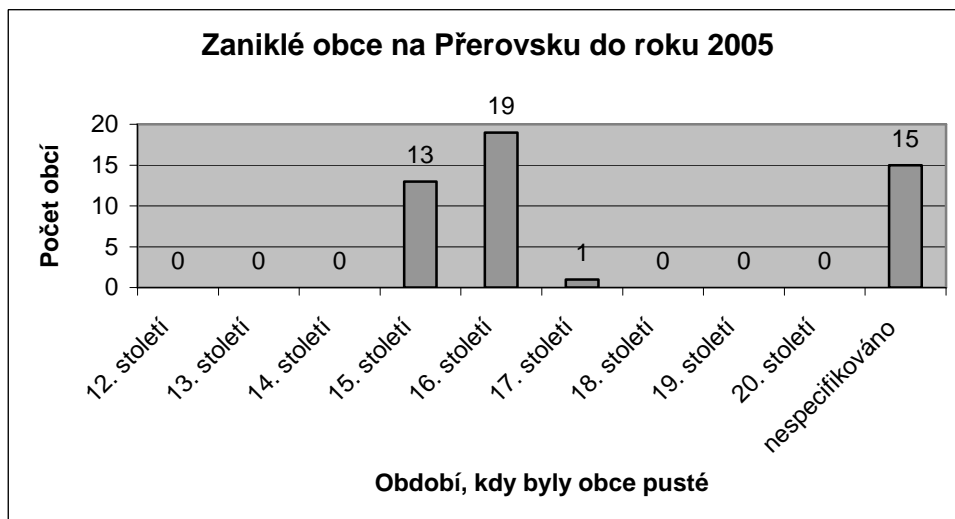
Graf 2 Zaniklé obce na Olomoucku do roku 2005

Graf 3 Zaniklé obce na Prostějovsku do roku 2005

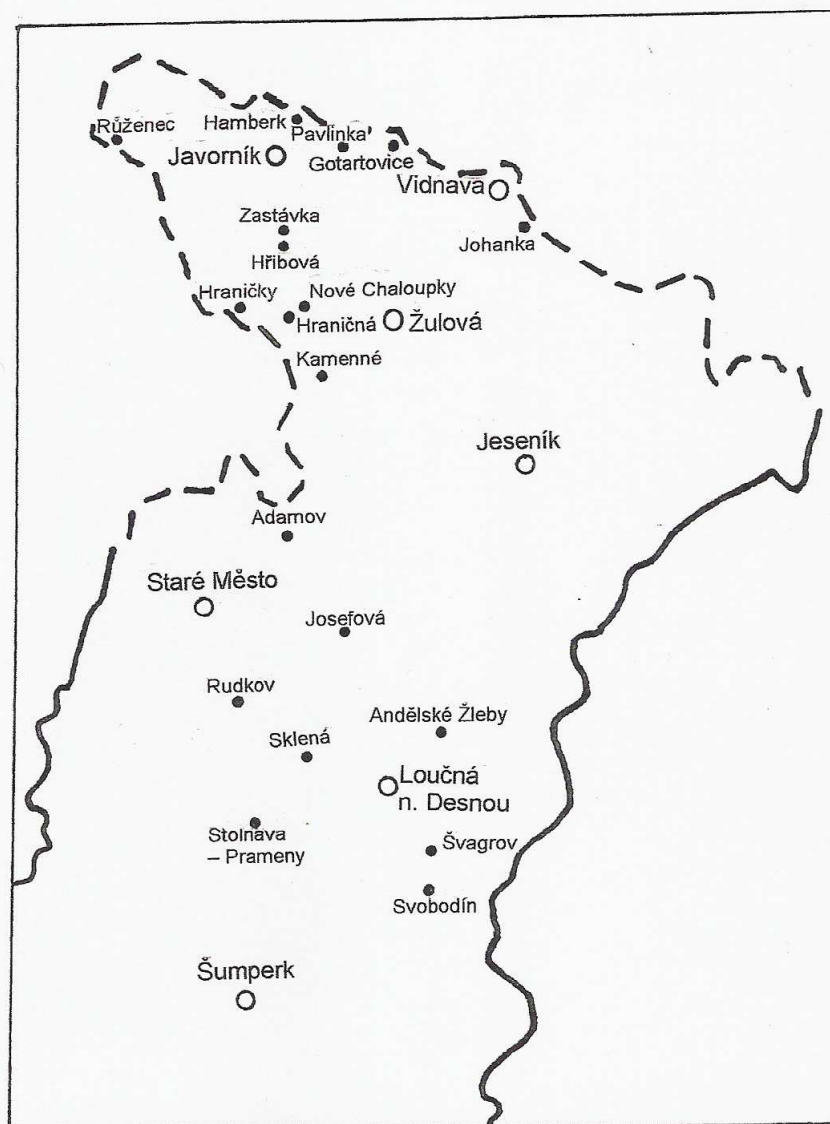

Graf 4 Zaniklé obce na Přerovsku do roku 2005

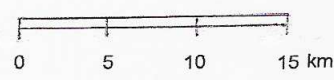

ZANIKLÁ SÍDLA NA JESENICKU

po roce 1945

- Adamov ● zaniklé sídlo
- Šumperk ○ současné sídlo pro orientaci
- státní hranice
- hranice kraje

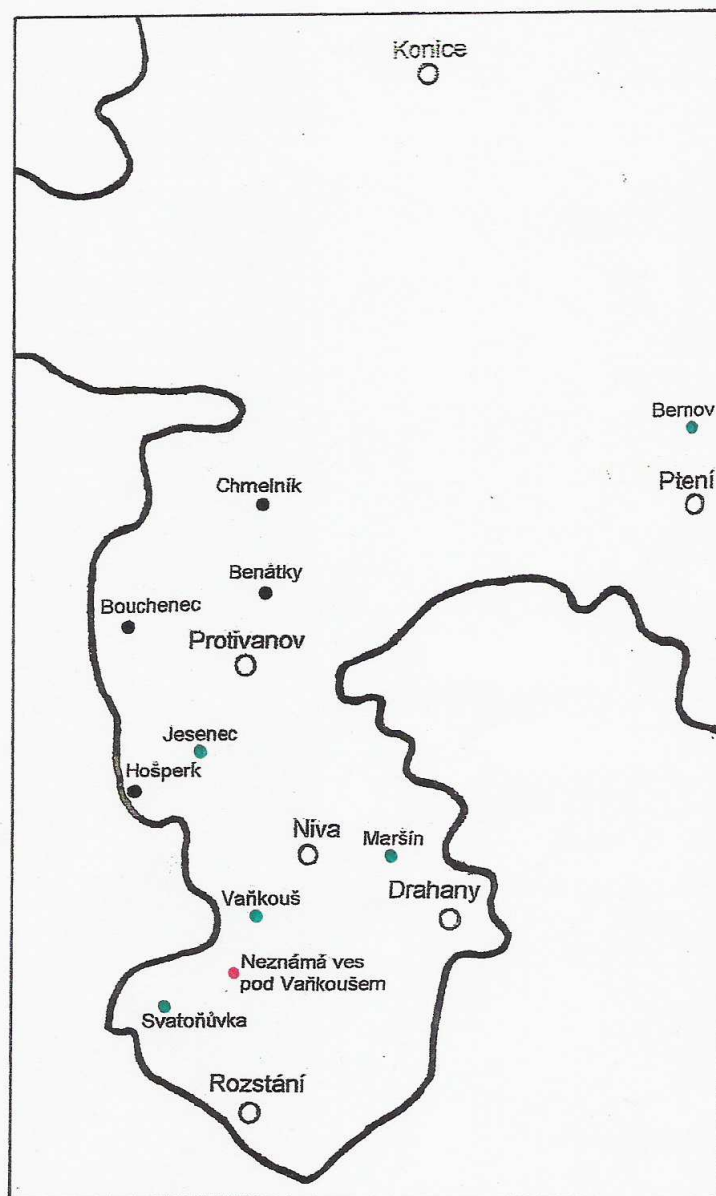

Mapa 1: Zaniklá sídla na Jesenícku po roce 1945

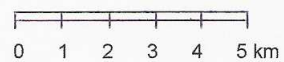
Veronika CAHOVÁ
Radošov 2006

ZANIKLÁ SÍDLA NA DRAHANSKÉ VRCHOVINĚ

v 15. a 16. století

- Maršín ● zniklé sídlo doložené v 15. století jako pusté
- Chmelník ● zniklé sídlo doložené v 16. století jako pusté
- Neznámá ves pod Vaňkoušem ● zniklé sídlo bez časového určení
- Ptení ○ současné sídlo
- hranice kraje

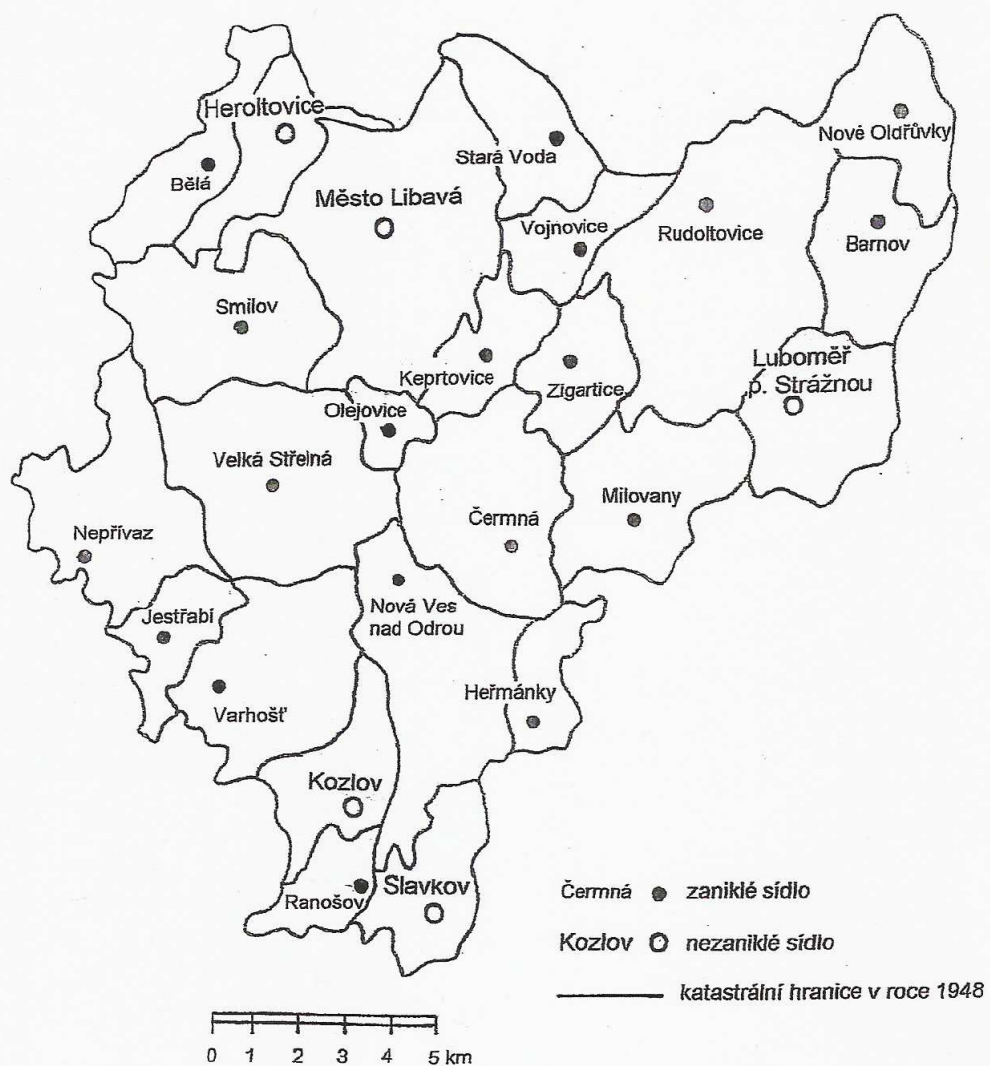

Veronika CAHOVÁ
Radošov 2006

Mapa 2: Zaniklá sídla na Drahanské vrchovině v 15. a 16. století

ZANIKLÁ SÍDLA NA LIBAVSKU

po roce 1945

Veronika CAHOVÁ
Radošov 2006

Mapa 3: Zaniklá sídla na Libavsku po roce 1945